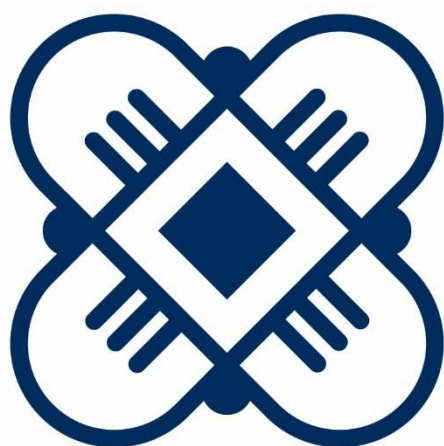


Museum Midtjylland 2015

Organisation og strategier



**museum
midtjylland**

Indhold

Organisation og strategier	4
1. Historik	4
2. Status	5
2.1 Organisation	5
2.1.1 Museets frivillige	6
2.2 Forvaltning	7
2.2.1 Administrationssager	7
2.2.2 Kapitel 8-opgaver	7
2.2.3 IT	7
2.3 Samlingsvaretagelse: Indsamling, registrering og bevaring	8
2.4 Forskning	9
2.5 Formidlingsaktiviteter	9
3. Transformation	9
3.1 Fremtidig struktur	12
3.1.1 Diagram	12
3.1.2 Markedsføring og branding	12
4. Museum Midtjyllands strategier	12
4.1 Indsamling	13
4.1.1 Arkæologi	13
4.1.2 Nyere tid	14
4.2 Registrering	16
4.2.1 Arkæologien	17
4.2.2 Nyere tid	17
4.3 Bevaring	19
4.4 Forskning	20
4.4.1 Organisering af forskning	21
4.4.2 Forskningsfokuspunkter:	21
4.5 Formidling	29
4.5.1 Formidlingens elementer	30
4.5.2 Udstillingsstederne og deres specialisering	30
4.5.3 Digital formidling	34
4.5.4 Samarbejder	34

4.5.5 PR og synlighed	34
4.5.6 Skoler og uddannelsessteder	34
4.5.7 Publikationer	35
4.5.8 Evaluering og undersøgelser	36
4.5.9 Organisering	36
4.5.10 Kvalifikationer	36
5. Publikationsliste	37
6. Puljer og netværk	44
7. Bilagsliste	46

Organisation og strategier

Museum Midtjylland er en selvejende institution med status som statsanerkendt kulturhistorisk museum. Museet skal gennem indsamling, registrering, bevaring, forskning og formidling virke for at sikre kulturarven i sit ansvarsområde, som dækker Herning og Ikast-Brande kommuner.

Museets mission

At belyse det åbne lands kulturhistorie i fortid og nutid med fokus på ressourceudnyttelse

At belyse tekstil, beklædning og mode i fortid og nutid med fokus på globale relationer

At samarbejde på nye måder med museets frivillige, så de i endnu højere grad indgår som en aktiv ressource til fælles glæde

Museets vision

At skabe et sanseligt museum både fysisk og virtuelt

At knytte bånd på tværs af fortid, nutid og fremtid med baggrund i museets forskning

At være et dynamisk og åbent museum, der kan skabe debat og blande sig lokalt, nationalt og internationalt

1. Historik

Museum Midtjyllands historie viser en institution i konstant udvikling og vækst siden museets start i 1892 som det første kulturhistoriske museum i det nordvestlige Jylland.

Museet stiftedes i 1892 af J. A. Trøstrup, som dog først i 1906 kunne indvi den trelængede vest- og midtjyske bondegård på egen adresse i Museumsgade 6. Kun fire år senere kunne museet i 1910 tage en ny opført hovedbygning i fire etager i brug til udstillinger, administration, magasin og en kustodelejlighed.

I 1915 blev H.P. Hansen museumsforstander og udviklede museet i årene frem til sin død i 1961 til et fagligt anerkendt museum såvel nationalt som internationalt. H.P. Hansens imponerende liste over bogudgivelser er samtidig en liste over dannelsen af museets betydeligste specialsamlinger: Kæltringer og natmandsfolk, St. St. Blichersamlingen, kloge folk, hedebruget, bindeindustrien og de mange binæringer med jydepotter, løbbinding, hornskefremstilling m. fl. og besættelsestiden. Samarbejdet med folkemindesamleren Evald Tang Kristensen resulterede i overtagelsen af dennes store genstandssamling.

Denne indsamlings- og forskningsvirksomhed gav sig også udslag bygningsmæssigt. Fra 1920 til 1950 opførtes rekonstruktioner af både landbrugs- og beboelsesbygninger fra hedekulturen.

I 1960 tog museet endnu en ny fire etagers bygning i brug til trikotagemuseum. Ved hjælp og støtte fra en række tekstilfolk skabtes en større samling fra egnens hastigt voksende trikotageindustri, og grundlaget for Museum Midtjyllands store tekstilsamling blev hermed lagt.

I 1968 blev etnologen Ulla Thyrring ansat som den første faguddannede leder af museet. I 1971 blev Hans Rostholm ansat som den første uddannede arkæolog ved et museum i Ringkøbing Amt. Samtidig blev der ansat en museumsformidler på deltid.

I årene 1975-1980 var museet primus motor i bevaringen og restaureringen af Hernings ældste bygning fra 1579, hovedbygningen til det nedlagte gods Herningsholm, hvor museet i 1980 udstillede sin efterhånden store Blichersamling.

I 1987 overtog museet driften af det lille Klosterlund Museum i Stenholt Skov fra Nationalmuseet og museet genåbnede i 1989 med nyopsat udstilling.

Museet har siden 1995 arbejdet med at udvikle formidling om stenalderbopladser og tørveindustri ved Bølling Sø og gøre Klosterlund til et museum og naturcenter. I 2001 blev den første udstillingsfløj taget i brug til mindre tørveredskaber og særudstillinger. I 2006 åbnedes en udstilling om de arkæologiske fund i forbindelse med Bølling Sø's reetablering i 2005. I 2010 åbnedes tørveindustriudstillingen i en restaureret hal. Kort efter fortsatte restaureringsarbejdet af gårdens øvrige bygningsmasse, så museet nu kan tage mere end 600 etagemeter i brug i begyndelsen af 2016.

I 2008 overtog museet driften af Vester Palsgaard Skovmuseum ved Nørre Snede som en følge af kommunalreformen i 2007. Museet rummer også lokalhistorisk arkiv for de tre sogne Ejstrup, Nørre Snede og Klovborg. Sideløbende med større bygningsmæssige restaureringer har museet arbejdet på at digitalisere samlingerne samt lave samlingsrevision.

I 1980'erne havde museet arbejdet med adskillige planer for et nyt tekstilmuseum, men fra begyndelsen af 1990'erne blev det konkret med restaureringen af Herning Klædefabrik i Vestergade, hvor museet i 1996 kunne åbne udstillinger i det nye tekstilmuseum, Textilforum. Samtidig intensiveredes museets indsamling vedrørende tekstilerhvervet og det lykkedes museet at få det tekstile landskab i Herning-Hammerum området udpeget som et af 25 nationale industriminder af Kulturarvsstyrelsen. Med udviklingen af Textilforum og indretning i Herning Klædefabriks rummelige bygninger er grundlaget skabt for Museum Midtjyllands kommende udvikling.

2. Status

2.1 Organisation

Museet er vokset kraftigt gennem de seneste år fra at have ganske få budgetterede årsværk til at der i 2014 blev udført 46 årsværk. Heraf var 14 fastansatte videnskabelige medarbejdere, hvoraf to har en ph.d. Dertil har museet cirka ti årsværk, som udgøres af frivilligt arbejdskraft.

Museum Midtjylland har inden for de sidste tre år været i gang med et generationsskifte og en omorganisering. Det har betydet, at der er ansat nye personer på flere poster, blandt andet en ny leder med en ph.d. på den arkæologiske afdeling. Desuden er bemanningen på nyere tid inden for tekstilområdet styrket. Ændringen har således også betydet en omfordeling af opgaver.

Der er etableret en matrixstruktur, hvor museet tidligere havde afdelingsledere på de forskellige afdelinger, er der etableret ansvarsområdet som går på tværs af arkæologi og nyere tid. Strukturændringen betyder, at der nu er en ansvarlig formidlings-, forsknings-, samlings- og registreringschef. Sammen med direktøren har disse det overordnede ansvar for, at museet lever op til kravene inden for de fem søjler og de beskrevne strategier. Desuden skal de være orienteret om nye tiltag inden for de enkelte fagområder og sørge for at være med til at skaffe de nødvendige eksterne midler ud fra pulje- og fondsansøgninger.

På den administrative side er der netop nu (pr. 28/10/2015) ved at blive ansat en regnskabschef, som indgår i ledergruppen og i en stabsfunktion for direktøren på tilsvarende måde som den teknisk ansvarlige forvalter.

Se endvidere personalehåndbogen for detaljer om arbejdspladsens struktur (bilag 1).

2.1.1 Museets frivillige

Ud over det faste personale har museet tilknyttet en stor gruppe frivillige, som er organiseret i forskellige lag eller grupper. Principielt for museets frivillige gælder, at alle opgaver varetaget af museets frivillige sker i samråd med og under ansvar af en af museets inspektører.

Frivilligrupperne har desuden den væsentlige funktion, at medlemmerne fungerer som ambassadører, der skaber lokal forankring og engagement omkring museets aktiviteter. Frivilligrupperne består typisk af individer, med et tæt personligt forhold til museets enkelte afdelinger, og der er en løbende tilvækst.

Textillauget er tilknyttet Textilforum og består af 40-50 personer. Medlemmerne har for en stor dels vedkommende en fortid i den midtjyske tekstil- og beklædningsindustri. Lauget består af flere grupper, der dække betjening og vedligeholdelse af museets historiske maskiner, levendegørelse i museets systue, væv på museets væve, registreringsopgaver, formidlingsaktiviteter for børn, tilrettelæggelse og afholdelse af byvandring.

Landsbylauget. De frivillige ved Frilandsmuseet er organiseret i det såkaldte Landsbylag, der blev etableret i 2010. Landsbylaugets medlemmer varetager en lang række opgaver, såsom renovering af de gamle huse, vedligehold af haven m.m. Herudover hjælper de frivillige til ved de årlige arrangementer, der afholdes på Frilandsmuseet.

Herningsholmlauget. De frivillige ved Herningsholm er organiseret i det såkaldte Herningsholmlaug, der blev etableret ultimo 2014. Siden april 2015 har de frivillige muliggjort, at Herningsholm kan holdes åbent for publikum to dage ugentligt. Herudover hjælper de frivillige til ved de arrangementer, der afholdes på Herningsholm.

På Klosterlund Museum og Naturcenter har man siden 1995 benyttet et stort antal frivillige ved bygningsrestaurering og som hjælpere ved museets mange publikumsarrangementer. Desuden benyttes mange frivillige i formidlingen, idet de viser gamle håndværk, husflids- og arbejdsstraditioner.

På Vester Palsgaard Skovmuseum benyttes ligeledes et stort antal frivillige til restaurering og vedligehold af bygninger, samt som hjælpere ved museets arrangementer. I et vist omfang har frivillige været inddraget i arbejdet med digitalisering af samlingerne.

Metaldetektorfolk. Før 2011 blev der indleveret enkelte detektorfund til Museum Midtjylland, men i årene, der siden er gået, er antallet steget markant. I 2014 var antallet steget til godt 60 genstande, som blev sendt til danefævvurdering samt et større antal metalfund som er registreret og opmagasineret på museet. I alt har museet nu 23 registrerede detektorbrugere.

Frivilligruppen Kvindeliv omkring Kristi fødsel. Mere end 20 frivillige har arbejdet med at fremstille hele dragter fra tre forskellige kvinder, som levede i jernalderen for omkring 2.000 år siden. Formålet med projektet er at gøre en periode af vores forhistorie levende og lade de tre jernalderkvinder møde hinanden "live" i rekonstruerede dragter med deres helt specielle frisurer en gang om året.

Salon Tex. På Textilforum oparbejdes endvidere en ny frivilliggruppe af design-, mode- og tekstilentusiaster med henblik på at skabe et ungt og attraktivt netværk med workshops og inspiration.

2.2 Forvaltning

2.2.1 Administrationssager

Administrationssagerne for Museum Midtjylland har til formål at sikre og dokumentere forhold vedrørende afdelingens drift, såsom dialog med myndigheder og offentligheden, udstillinger og arrangementer, udlånsaftaler m.m. Hver sag tildeles et fortløbende nummer. Hidtil er sagerne blevet arkiveret fysisk i form af sagsmapper. Samtlige sager er indført og søgbare i et elektronisk regneark, som museets relevante medarbejdere har adgang til.

2.2.2 Kapitel 8-opgaver

Arkæologi: Museum Midtjylland har en nedskrevet administrationsstrategi, som skal sikre hurtig og effektiv sagsbehandling og rådgivning af bygherrer. Strategien uddyber, hvordan museet fører dialog med bygherrer og Kulturstyrelsen, samt håndterer lokalplanarbejde, byggesager, skovrejsninger og læhegn. Den fastlægger også sagshåndtering og økonomistyring, således at alle museets medarbejdere kan løfte opgaven.

Administrationsstrategien muliggør at undgå anlægsarbejde på områder/arealer med værdifulde eller omkostningstunge skjulte fortidsminder og dermed undgå, at arkæologiske undersøgelser medfører forsinkelser i anlægsarbejdet. Samtidig bliver det muligt at sikre væsentlige fortidsminder i deres kulturhistoriske sammenhæng.

I forbindelse med kap. 8 arbejdet sker udformningen af udgravningsbudgetter og regnskaber for såvel forundersøgelser og udgravninger på sagsniveau af de respektive inspektører inden for arkæologi. Sagerne fordeles mellem de enkelte inspektører alt efter de arkæologiske kvalifikationer i forhold til perioder og til dels efter tidsmæssige hensyn.

Det overordnede økonomiske ansvar for arkæologien ligger hos afdelingslederen og museumsdirektøren.

Nyere tid: Museum Midtjyllands afdeling for nyere tid har udført arbejdsopgaver i henhold til museumslovens kapitel 8. Opgaverne har primært bestået af gennemgang og vurdering af aktuelle byggesager angående nedrivning, renovering m.m. af eksisterende huse og bygninger. Arbejdet hermed er foregået i tæt samarbejde med planafdelingerne ved Herning og Ikast-Brande kommuner.

I henhold til lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde kapitel IV og bekendtgørelse om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde kapitel III varetager Museum Midtjylland arbejdet med registrering og afregistrering af gravminder i Herning og Ikast-Brande kommuner. Arbejdet hermed sker i tæt samarbejde med de enkelte sognes menighedsråd samt provsterne i de to kommuner. Dokumentationen for registreringen og afregistreringen af de enkelte gravminder opbevares i museets arkiv.

2.2.3 IT

Museets IT-infrastruktur styres af en domain-controller, hvorpå der er installeret Windows Server 2012r. Styring af filserver, klienter, adgang til printer, shares og fjernadgang styres via Active Directory. Hver medarbejder har sit eget login, og der er således nøje styring og kontrol med, hvilke rettigheder de enkelte klienter har til at kunne læse og skrive til de forskellige drev. Dette betyder, at personfølsomme data er godt beskyttet og kun kan læses af relevante personer.

Overordnet gemmes alt museets data på en filserver, hvorpå der er oprettet shares, der afspejler de respektive afdelinger på museet. Ydermere har hver bruger et personligt drev, som kun kan tilgås af den pågældende bruger.

Filserveren er sat op til at køre RAID, hvilket vil sige, at hvis én harddisk fejler, er denne spejlet på en anden, som straks tager over. Ydermere er der placeret en backupserver i en til museet hørende anden bygningen, som dagligt tager backup. Der er således altid, i tilfælde af tyveri, brand eller hardwarefejl, en ekstern backup af museets data.

2.3 Samlingsvaretagelse: Indsamling, registrering og bevaring

Siden Herning Museums oprettelse i 1892 er der blevet samlet bredt ind fra et større geografisk område end det er tilfældet i dag. Herning Museum blev oprindeligt oprettet med det formål at bevare væsentlige elementer fra den hedebrugskultur i det vest- og midtjyske hedelandskab, som man sidst i 1800-tallet følte var under hastig forandring.

Registreringen på Museum Midtjylland har naturligt nok sin helt egen historik. Fra 1892-1911 havde hver genstandsgruppe sit eget afsnit i protokollerne, jydepotter, halmløb, kobbertøj, fajance m.v. hver for sig. Hver genstandsgruppe blev på enkel vis registreret med et tal begyndende fra 1 og frem. Fra 1911 ændredes nummereringen til det meget almindeligt benyttede system med årstal og løbenummer begyndende med 1 hvert år. I 1960 lavede man en særskilt protokol for trikotagesamlingen, hvilket gav anledning til, at man igen havde dobbeltnumre. Fra 1972 overgik museet til at benytte det nugældende sagsnummersystem. Ret forudseende begyndte man dengang med sagsnummer 1500 som det første. I de følgende år blev protokollernes oplysninger udskrevet på blå kort, der ordnedes efter registranten. I 1990'erne overgik museet til digital registrering på DMI, men de gamle kortarkiver blev videreført af hensyn til ældre medarbejdere. Med oprettelsen af REGIN blev museets DMI-database overført hertil, og registreringen har siden været indført der. Med tilskud fra Kulturministeriet blev museets ældre samlinger fra før DMI-systemet blev taget i brug digitaliseret til Regin ved en OCR-skanning.

Med digitaliseringen af de ældre samlinger (registreret på traditionel vis i protokoller og på kort), rejste der sig flere problemstillinger. Samlingen overtaget fra Nationalmuseet i 1987 var med identiske årstalsnumre med museets øvrige. Og med overtagelsen af Vester Palsgaard Skovmuseum overtog man ligeledes årstalsnumre, der kunne forveksles. Museets personaleressourcer muliggjorde ikke omnummerering af hele samlingen. Derfor lavede man et gennemskueligt system, hvor man fra det gamle nummer kan slutte til det nye og omvendt.

- Indkomsten hvert år blev ét sagsnummer (1911-genstande kom i sag nr. 00911 og beholdt sit oprindelige løbenummer).
- Ved Klosterlund Museums numre fjernede man ikke blot tusindtallet 1 men også hundredtallet 9 (1960 blev til sag nr. 00060).
- Vester Palsgaard Skovmuseums årstalsnumre begyndte ved 1972, hvilket muliggjorde en tilsvarende indpasning (1972 ændredes 00072 osv.). Problemerne i denne konvertering var trikotagesamlingen fra 1960'erne, hvor man fastholdt den særskilte protokol. Fra slutningen af 1960'erne gik man heldigvis bort fra den særskilte protokol. Et andet problem var de første protokoller, der kun var forsynet med løbenumre. Dette blev løst ved oprettelsen af en række sagsnumre numerisk før 00911.

Bevaringen af museets genstande har hidtil været spredt på flere forskellige magasiner i Herning og Ikast-Brande kommuner. Der har i løbet af 2012-14 været gennemført samlingsrevision af samlingerne på Vester

Palsgaard Skovmuseum, Textilforum og den arkæologiske samling finansieret via bevillinger fra Kulturstyrelsen.

2.4 Forskning

Museum Midtjyllands forskning stræber efter at bidrage med væsentlig ny viden både lokalt, nationalt samt internationalt. Forskningen tager udgangspunkt i det til rådighed stående kildemateriale, som relateres til en lokal og regional kontekst, og som i videst mulig grad perspektiveres nationalt og internationalt. For i fremtiden at kunne opfylde dette mål har museet en nedskrevet forskningsstrategi (se side 20-28), som skal hjælpe med at prioritere, strukturere og organisere museets forskning.

Hvis museet ser tilbage på forskningsafkast i form af publikationer (se side 37-43), tegner der sig et billede af et højt aktivitetsniveau på lokale platforme som museets egen årbog, men også med publikationer af peer-reviewede artikler. Forskningsstrategien har allerede båret frugt, da antallet af peer-reviewede artikler er steget de sidste år. I de kommende år er det museets ønske at udbygge denne positive proces og specielt at styrke engelsksprogede publikationer.

For at holde museet opdateret deltager medarbejderne i en række faglige netværk, både som deltagere, oplægsholdere samt arrangører af fagkonferencer, workshops og netværksmøder (se side 44). Museets medarbejdere sidder også i en række styre- og arbejdsgrupper, såsom f.eks. Borg-projektet eller Dragtjournalen. Museet er endvidere engageret i en række forpligtende samarbejdsaftaler (se side 45) som har til mål at gennemføre forskningsprojekter og publicere resultaterne.

Museets forskningsmæssige engagement har også givet afkast i form af bevillinger, som hjælper med at betale for dele af eller hele forskningsprojekter (se bilag 2). Her er det museets ønske fortsat at ansøge fonde om forskningspenge.

2.5 Formidlingsaktiviteter

Museets formidlingsaktiviteter er for nuværende kendetegnet ved følgende: På alle udstillingssteder findes permanente udstillinger. Disse suppleres, med undtagelse af Frilandsmuseet, med løbende særudstillinger. Der har været en tradition på museets udstillingssteder for mange skiftende særudstillinger, tre til fire årlige særudstillinger har været vist pr. afdeling. På Klosterlund Museum, Vester Palsgaard Skovmuseum, Frilandsmuseet og Textilforum har der været lagt vægt på formidlingsaktiviteter målrettet især børn og børnefamilier. Disse afholdes i skolernes vinter-, påske-, sommer- og efterårsferier og i forbindelse med højtider. Desuden rykker aktiviteterne ud af huset, f.eks. i forbindelse med Forskningens Døgn, Hernings årlige børneteaterfestival og musikfestivalen Liv i Søndre Anlæg. På hhv. Klosterlund Museum og Vester Palsgaard Skovmuseum afholdes en stort årlig, folkelige event.

Der afholdes i vinterhalvåret en foredragsrække på Vester Palsgaard Skovmuseum, og museets arkæologiske afdeling afholder en serie af arkæologiske foredrag, som har foregået på Herning Museum, men som i 2015 er flyttet til Textilforum. Textilforum afholder i sommerhalvåret en række tekstilhistoriske byvandring i Herning, Hammerum og Ikast. Fra Klosterlund Museum og Vester Palsgaard arrangeres forår til sommer oplevelser i naturen med fugletur, svampetur, cykeltur og vandretur.

Rekvirerede rundvisninger samt undervisningsforløb i museets permanente udstillinger foretages på alle afdelinger for såvel børn, unge som voksne.

3. Transformation

I 2009 blev konsulentfirmaet Mercuri Urval hyret til at foretage en visions- og strategiplan for det daværende Herning Museum med det formål at udarbejde forslag til fremme af museets udvikling frem med 2015.

Mercuri Urvals arbejde blev afsluttet i foråret 2010 med blandt andet en afrapportering til Herning og Ikast-Brande Kommune, til museets styrelse og personale. Resultatet af Mercuri Urvals arbejde var en forholdsvis skarp kritik af museet. Kritikken gik på manglende samarbejde eksternt og internt, en for stor bestyrelse med for lidt gennemslagskraft, et støvet image på flere udstillingssteder samt manglende fokus på de enkelte afdelinger.

Denne kritik er baggrunden for den transformationsproces, som museet i dag er ved at gennemføre. Vi er ikke 100 % i mål, men der er sket store ændringer siden 2010 (se rapport fra Mercuri Urval under bilag 3).

Ved årsskiftet 2010/11 skiftede Herning Museum navn til Museum Midtjylland, som var mere dækkende for museets arbejdsområde. Samtidigt fik museet et nyt logo. Bestyrelsen blev slanket fra 12 personer til 7, hvoraf de 2 kommunalt udpegede medlemmer fra henholdsvis Herning og Ikast-Brande Kommune nu kommer fra ressortområdet. Støtteforeningerne, (som tidligere havde mange medlemmer) blev i 2011 samlet i et repræsentantskab, hvorfra der nu udpeges 2 medlemmer til styrelsen (se i øvrigt vedtægterne bilag 4).

Medio 2012 fik museet ny direktør. Kritikken af Herning Museum i Museumsgade havde været speciel hård. Derfor blev det besluttet i samarbejde med Herning Kommune, at denne afdeling skulle lukkes og administrationen, det tekniske og videnskabelige personale skulle samles i Herning Klædefabrik på Vestergade 20, og hvor afdelingen Textilforum havde adresse. Udflytningen af personale, bibliotek og arkiv blev iværksat i slutningen af 2013 og var stort set fuldført i midten af 2014.

Nyt Magasin: Men det var ikke blot nye arbejdspladser, som skulle etableres. Der skulle desuden findes nye magasiner til en genstandssamling, som havde mere end 100 år på bagen. Derfor blev der i løbet af 2014-15 i samarbejde med Konserveringscenter Vest fundet nye lokaler, som var velegnet til magasin. Processen med flytningen og den nye pladsregistrering er nu i fuld gang i det nyindrettede magasin (se strategien for bevaring side 19 samt bevaringsplan fra Konserveringscenter Vest). Flytningen forventes at være tilendebragt i begyndelsen af 2016, da der også flyttes genstande fra de forskellige afdelinger i Ikast-Brande Kommune. Tekstilmagasinet bibeholdes dog på Herning Klædefabrik og tekstiler fra de øvrige afdelinger opmagasineres her.

Historiens Hus: Det gamle Herning Museum bliver overtaget af Herning Kommune og indrettes i løbet af 2015-16 til "Historiens Hus" i et tæt samarbejde med de forskellige foreninger, som fremover skal have til huse her, blandt andet Landsbylauget, Herning husflid, Historisk forening, Lokalhistorisk Arkiv og mange andre.

Museum Midtjylland har dog tre udstillinger i huset fremadrettet. Det er en besættelsesudstilling, udstillingen om folkemindesamleren Evald Tang Kristensen og udstillingen Jens Nielsens Bondegård. Disse udstillinger harmonerer med Frilandsmuseet (se strategien for formidling side 30).

Det nye Textilforum: Parallelt med udflytningen fra det gamle Herning Museum arbejdes der målrettet på at transformere det nuværende Textilforum til Det nye Textilforum – et internationalt center for forskning og formidling af tekstil, beklædning og mode i fortid, nutid og fremtid. Der er etableret en ambassadørgruppe, som aktivt arbejder sammen med museets personale og styrelse med at skaffe de økonomiske midler til projektet (se vedlagte forretningsplan og prospekt bilag 5 og 6). Desuden arbejdes der målrettet med en sponsorstrategi og et tættere samarbejde med tekstilbranchen i det midtjyske område (se vedlagte sponsormappe bilag 7).

Herningsholm: På grund af manglende ressourcer har det i en periode ikke været muligt at holde den gamle herregård fra 1579 åbent for offentligheden. Men ved hjælp af en gruppe frivillige er det lykkedes at revitalisere stedet i løbet af 2015. Herregårdens historie hænger tæt sammen med

den spirende tekstilindustri i området og stedet danner de perfekte rammer for at formidle blandt andet godsernes rolle som lokale magt- og administrationscentre i feudalsamfundet.

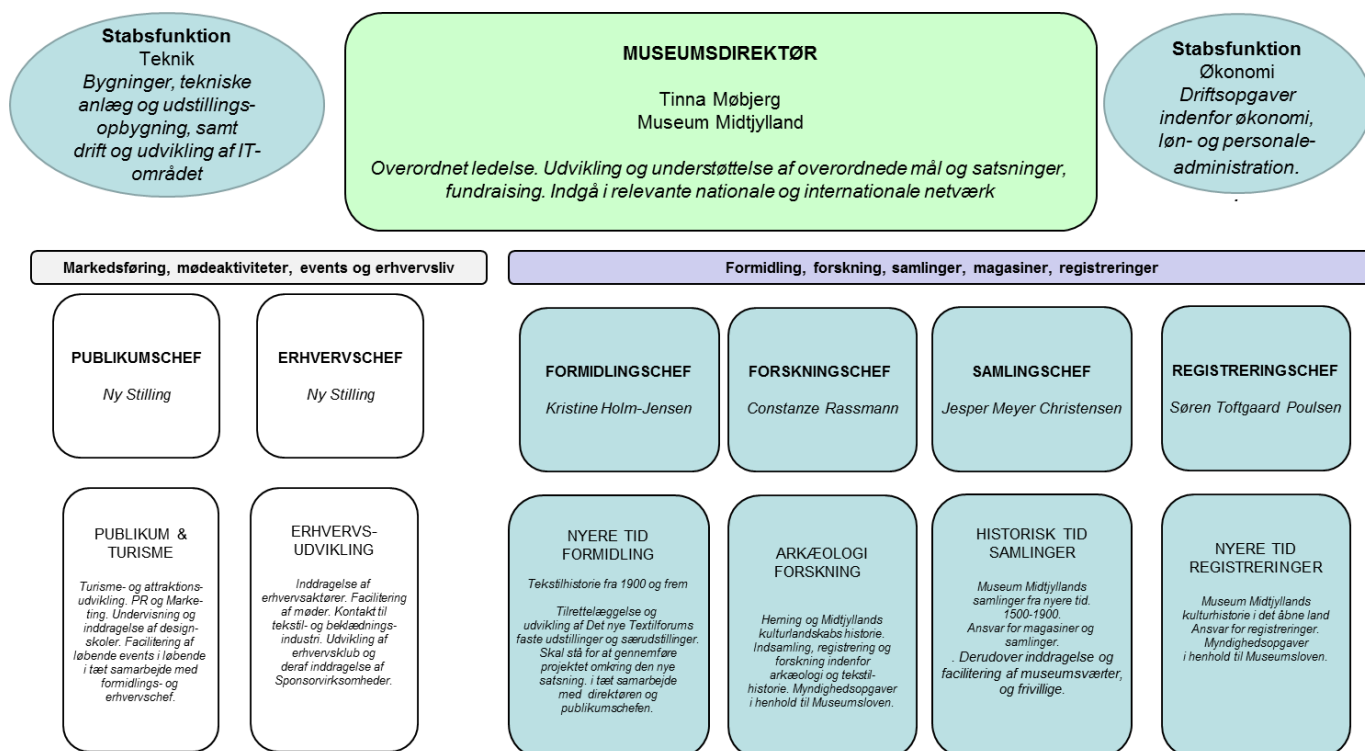
Frilandsmuseet står i modsætning til Herningsholm som stedet for dokumentation og levendegørelse af bondesamfundet. Her lægges vægten på strikkehåndværk, bindestueliv og kræmmermentalitet. På denne måde bindes de tre udstillingsplatforme i Herning sammen af det overordnede tema.

Klosterlund Museum og Naturcenter: I 2009 var et af kritikpunkterne manglende fokus på afdelingerne i Ikast-Brande Kommune. Med de afsluttede ombygninger ultimo 2015 vil fokus på Klosterlund fremadrettet være på det åbne lands kulturhistorie. Herunder vil resultaterne fra de arkæologiske udgravninger fremover blive formidlet her sammen med ressourceudnyttelse og hedebrugets kulturhistorie.

Vester Palsgaard Skovmuseum: Her er på tilsvarende måde en stor del af udstillingsfacilliterne blevet renoveret. Fokus vil fremadrettet være på Skovridergården Vester Palsgaards historie og Palsgaard Statsskovdistrikts historie med plantager, skovfogedhuse, skovløberhuse, planteskole, savværker etc.

3.1 Fremtidig struktur

3.1.1 Diagram



3.1.2 Markedsføring og branding

I forbindelse med transformationen ønsker museet desuden at styrke sin position i forhold til markedsføring og samarbejdet med erhvervslivet. Derfor ønsker museet på sigt at ansætte henholdsvis en markedschef og en erhvervschef.

Målgruppeundersøgelse: Museet har ønsket at kvalificere sin formidling ved at udarbejde en målgruppeundersøgelse for Textilforum. En kvalitativ, etnografisk undersøgelse er foretaget i løbet af sommer og efterår 2015. I undersøgelsen "Nye brugere i nye udstillinger" arbejdes med målgruppens sammensætning og de forskellige typer brugeres ønsker til formidling, udstillinger og aktiviteter. Målgruppen har en overrepræsentation af lokale håndarbejdes interesserede kvinder, men der er stor interesse for den lokale tekstilindustrihistorie – også fra tilrejsende.

4. Museum Midtjyllands strategier

Museum Midtjylland er forpligtet til at indsamle genstande og anden form for historisk dokumentation inden for de ansvarsområder, som fremgår af museets vedtægter. Efterfølgende er det tillige museets pligt at registre disse genstande efter Kulturstyrelsens retningslinjer og det er museets pligt at magasinere og bevare genstandene på den forsvarligste måde. Endeligt skal museet udføre forskning på et højt niveau, som skal afspejles i den efterfølgende formidling.

4.1 Indsamling

Museum Midtjylland indsamler og bevarer genstande for eftertiden. Den nuværende og fremadrettede indsamling er et produkt af museets indsamlings- og forskningsstrategi og skal som udgangspunkt kunne bidrage til en undersøgelse. Derfor overvejes det nøje, hvad der hjemtages i museets samlinger, og passiv indsamling søges – især for nyere tids vedkommende – begrænset til et absolut minimum.

Museets historie betyder, at samlingerne indeholder mange genstande fra geografiske dele af Vestjylland, som ikke længere er inden for museets ansvarsområde. Samlingen rummer vigtige effekter tilknyttet Det danske Hedeselskab og dets stifter E. M. Dalgas. Med museumsforstander H.P. Hansens indsats vedrørende indsamling af folkekultur, der medførte en rig bogproduktion, skabtes sideløbende med nogle af museets specialsamlinger, kæltringernes beskedne effekter, kloge folk-samlingen, hornskemagernes effekter og værktøj. Med Jeppe Aakjærs donation af sin samling af genstande fra forfatteren St. St. Blicher grundlagdes Blichersamlingen, som museet ihærdigt har forsøgt at udvide lige siden ved indsamling og opkøb. I 1980 blev denne samling overført til Blichermuseet på Herningsholm.

Efter kommunalreformen i 2007 er museets ansvarsområde blevet indskrænket fra hele Nordvestjylland til det nuværende engagement i Herning og Ikast-Brande kommuner.

4.1.1 Arkæologi

Inden for det arkæologiske område arbejdes med indsamling af data og kulturhistoriske genstande i to spor: en aktiv (intern) indsamlingsstrategi, som udspringer af afdelingens arkæologiske undersøgelser primært fra forvaltning af museumslovens kapitel 8, samt en passiv (ekstern) indsamlingsstrategi i form af henvendelser og donationer/gaver fra private, herunder metaldetektorbrugere.

Aktiv indsamling

Museets arkæologiske undersøgelser frembringer årligt flere tusinde kulturhistoriske genstande i form af allehånde redskaber og materialer, der på den ene eller anden måde har været anvendt af forhistoriske mennesker. Alle arkæologiske genstande – det være sig bearbejdet flint, skår, sten, knogler, træ, tekstil eller metal – hjemtages, og udskilles først i det øjeblik det i efterbearbejdnings- og registreringsfasen vurderes, at de ikke er kulturhistoriske, men naturlige fænomener. I sådanne tilfælde kan genstandene udskilles direkte efter grundig registrering. Hjemtagne jordprøver og floteringsrester kan ligeledes udskilles direkte, hvis det vurderes, at der ikke er potentiale i videre undersøgelser. I felten udtages jordprøver fra anlæg og kontekster, hvor der er potentiale for at belyse for eksempel alder, funktion og miljø. Allerede i prøvetagningsfasen skal der tages stilling til, om prøven kan være med til at belyse emner og problemstillinger, samt den videre behandling af prøven, for eksempel tør- og vådsoldning, flotering, vådgenemsyn. Prøven behandles herefter hurtigst muligt. Endvidere diskuteres konserveringsmæssige og naturvidenskabelige problemstillinger og -strategier med relevante specialister allerede i felten for at optimere prøvetagningsstrategien undervejs. Urørte jordprøver magasineres kun i helt særlige tilfælde, hvor det vurderes, at der er et stort potentiale for, at fremtidige metoder kan kaste nyt lys over lokalitetens videnskabelige problemstillinger. Dette skal ses i lyset af, at der tidligere og mere ukritisk er magasineret et større antal jordprøver ”til fremtidig brug”, som i realiteten blot

står og optager reolplads, hvilket fremadrettet ikke er en holdbar strategi i forhold til magasinplads.

Passiv indsamling

Gaver og donationer af oldsager fra private skal altid vurderes af en faginspektør før en eventuel akkvisition. Enkeltgenstande og egentlige oldsagssamlinger indlemmes kun i museets samling i det øjeblik, hvor der er tale om kulturhistoriske genstande med en sikker proveniens, der falder inden for museets geografiske ansvarsområde. Genstanden eller samlingen skal gerne kunne stedfæstes, enten helt præcist eller inden for et afgrænset område, for eksempel en bestemt mark. Sådanne genstande kan indgå som en aktiv del af museets samling ved at supplere med fund fra steder, hvor vi ikke normalt kommer, fordi der for eksempel ikke byggesmodnes. De er således med til at udfylde de fundtomme pletter på kortet og øge det faglige kendskab til en given periode i et givent område. Dette kan fremadrettet også indgå aktivt i den arkæologiske vurdering af nye områder og planlægningen af fremtidige anlægsarbejder jf. varetagelsen af museumslovens kapitel 8. Genstande uden proveniens modtages under normale omstændigheder ikke.

I disse år oplever museet en øget henvendelse fra metaldetektorbrugere, der ønsker at diskutere deres fund og få vurderet genstandene. En af afdelingens faste inspektører står for disse henvendelser for at sikre en ensartet sagsbehandling. Er der tale om danefæ indsendes dette ved museets mellemkomst til vurdering på Nationalmuseet efter forskrifterne. Er der ikke tale om danefæ, og ønsker finderens at afgive fundet, kan museet alligevel vælge at indlemme enkeltgenstande i samlingen, jf. bemærkningerne om stedfæstelse og relevans ovenfor. Sådanne akkvisitioner begrænses dog til et absolut minimum.

Oldsager, der indleveres til museet til registrering eller gives som gave, indskrives i et dertil udformet skema for at sikre en klar aftale mellem giver og museum. Det er museet magtpåliggende, at givers personoplysninger ikke offentliggøres i forbindelse med en eventuel senere registrering i de nationale databaser.

4.1.2 Nyere tid

Aktiv indsamling

Museets aktive indsamling foretages med udgangspunkt i den fastlagte forsknings- og indsamlingsstrategi. Der indsamles endvidere genstande, der kan supplere museets eksisterende samlinger og knytter sig til museets ansvarsområde.

Den aktive indsamling inden for nyere tid kan opdeles i tre overordnede kategorier:

Mode, tekstil og beklædning

Indsamling af genstande, arkivalier m.m., der belyser den midtjyske tekstilhistorie. Der indsamles således genstande fra hosebinderiets begyndelse i 1600-tallet og frem til den moderne tekstilindustri. Det primære indsamlingsfokus koncentrerer sig om perioden efter 1850, især tiden omkring 1950'erne. Det tilstræbes at indsamle immateriel kulturarv fra nulevende personer, der har haft deres arbejdsgang i tekstilindustrien jf. forskningsstrategien. Det tilstræbes endvidere at dokumentere tekstilhistorien ved hjælp af fotografier og arkivalier.

Tidligere har Textilforums indsamlingspolitik været forholdsvis bred og nationalt funderet, og der er i hovedtræk samlet tekstile genstande ind fra hele Danmark. Der indsamles for nuværende og

fremadrettet kun genstande, der har direkte relation til den midtjyske tekstilhistorie. Textilforums nuværende samling består overordnet af:

- En maskinpark. Samtlige maskiner har været anvendt inden for tekstilproduktion. Nogle af maskinerne, hvoraf mange stadig er funktionsdygtige og anvendes i formidlingsøjemed, er så store, at de udgør en del af Textilforums permanente udstilling. De resterende maskiner er opmagasineret eller anvendes i midlertidige udstillinger.
- En tekstil-, mode- og beklædningssamling bestående af en bred vifte af tekstile produkter med både et førindustrielt og industrielt ophav.
- Fotografier og arkivalier med relation til tekstilproduktion og -industri.

Steen Steensen Blicher

Museum Midtjylland huser Danmarks største samling af genstande med relation til Steen Steensen Blicher. Denne samlings størrelse skyldes især, at der er indsamlet hertil både i og uden for Museum Midtjyllands geografiske ansvarsområde – en indsamlingspraksis, der også vil blive foretaget fremadrettet.

Hedebrug, tørveindustri, energi og skovbrug

Indsamlingen ved hedebruget har omfattet det klassiske hedebrug frem til landbrugets mekanisering i midten af 1900 tallet. Derefter har museet begrænset indsamlingen mest muligt af hensyn til de begrænsede magasinforhold. Desuden har museet deltaget aktivt i landbrugspuljen, hvor lokalmuseerne indsamlingsmæssigt forventer, at Dansk Landbrugsmuseum generelt dækker området. Museum Midtjylland vil i fremtiden gøre en indsats i forhold til kartoffeldyrkningen, der har været en specialproduktion i museets ansvarsområde gennem flere årtier. Blandt andet ligger hovedadministrationen for Kartoffelmelscentralen, KMC, i Brande, og et større anlæg til udvinding af produkter fra kartofler ligger i Karup.

Som en del af hedebrugssamlingen ønsker museet desuden, når lejlighed byder sig, at udvide samlingen af Hedeselskabets effekter vedr. opdyrkning og landvinding. I årene 1947-1979 havde Hedeselskabets Maskincentral hjemsted på gården Klosterlund.

Den store samling vedr. tørveindustrien vil fortsat blive udbygget, og indsamlingen vedr. vindenergi vil blive taget op fremover i forbindelse med, at Ikast-Brande Kommune er hjemsted for Siemens Windpower og desuden tæller mange følgeindustrier og servicevirksomheder tilknyttet vindindustrien.

Indsamlingen vedrørende skovbrug og de midtjyske plantagers historie har i de sidste år været et satsningsområde med udgangspunkt i afdelingen på skovridergården Vester Palsgaard. Større effekter fra Hjerl Hede er overført til Vester Palsgaard Skovmuseum, og der pågår en overførsel af en større samling skovbrugsredskaber og maskiner fra Naturstyrelsen Midtjyllands samling på Poulsensminde. Museet samarbejder med Naturstyrelsen på flere fronter, idet museet også har påtaget sig et bevaringsansvar for to planteskolebygninger i Palsgaard Skov.

De mange samlinger er grundlagt i nær tilknytning til museets udviklingshistorie. De tre ovennævnte hovedsamlinger er alle højt prioriteret i museets indsamling og forskning. Derimod er flere af museets specialsamlinger, blandt andet besættelsessamlingen, ikke længere så aktive.

Passiv indsamling

Inden for nyere tid tilstræbes det at begrænse passiv indsamling til et absolut minimum. Men findes en genstand relevant i forhold til museets ansvarsområde, vil den blive indtaget til museets samlinger.

Da museet i stigende grad modtager henvendelser fra borgere, der ønsker at donere genstande – primært i form af tekstile genstande, symaskiner, lærebøger m.m. – har museet udarbejdet et notat med Museum Midtjyllands indsamlingspolitik, som vil blive offentlig tilgængelig på museets hjemmeside. Hjemmesiden skal ses som en kommunikationsplatform til museets brugere og som et led i at begrænse den passive indsamling.

Det er den enkelte faginspektør, der har ansvaret for indsamlingen af genstande fra de enkelte fagområder. Ved passiv indsamling skal en indkommet genstand modtages af en faginspektør før genstanden kan indgå i museets samlinger. Andet personale må ikke tage imod genstande.

Ved passiv indsamling skal den enkelte genstand altid falde inden for rammerne af den gældende forskningsstrategi. Der skal endvidere altid udfyldes en indkomstseddel ved passivt indkomne genstande.

4.2 Registrering

Museum Midtjylland er forpligtet til at registrere og indberette sin samling til centrale kulturarvsregistre, som for eksempel Museernes Samlinger. I det daglige arbejde anvender museet systemet Regin til sin samlingsregistrering. Museum Midtjyllands Regin-database rummer pr. september 2015 3.698 sager med 63.463 genstande og 5.846 fotos tilknyttet. Publiceret i Museernes Samlinger er 3.307 sager med 59.390 genstande tilknyttet. Samlingen på Vester Palsgaard Skovmuseum mangler endnu for en tredjedels vedkommende at blive inddateret på Regin. Dette arbejde forventes afsluttet i løbet af 2016. Lokalhistorisk Arkiv på Vester Palsgaard er registreret traditionelt. Omkring 30 % af arkivets billedsamling er indtil nu skannet og indført i Regin. På grund af det store antal billeder og de sparsomme personaleressourcer ventes arbejdet tidligst afsluttet med udgangen af 2017. Derefter planlægges arkivets skønsmæssigt 25.000 numre arkivalier inddateret.

En af museets inspektører fungerer som administrator af Regin.

Der eksisterer generelt et registreringsefterslæb for nyere tids samlinger. Årsagerne hertil er mange, men skyldes primært, at Museum Midtjylland i mange år har prioriteret indsamling af genstande højt samtidig med, at museet har prioriteret økonomiske midler til formidling i bred forstand. Hertil kommer, at der ved flere lejligheder har været situationer, hvor museet med kort varsel har skullet tage stilling til, hvorvidt en større mængde genstande burde indgå i museets samlinger. Dette var blandt andet tilfældet, da museet i 2008 fik få dage til at indsamle genstande fra den store undertøjsfabrik Leopard i Ikast.

Der har dermed ikke været tilstrækkelige ressourcer til optimal registrering af de indsamlede genstande, og som en afledt konsekvens heraf har man oparbejdet registreringsefterslæbet.

Genstande indkommet til museet skal registreres snarest muligt efter modtagelse. Genstande, der endnu ikke har været underkastet registrering, udgør først en del af museets samlinger, når en indlemmelse er besluttet af museets ledelse. Indtil en indlemmelse er besluttet, kan museet skille sig af med en genstand, uden at der er tale om kassation i museumslovens forstand.

4.2.1 Arkæologien

De arkæologiske fund fra afdelingens undersøgelser registreres i felten med GPS og i listeform.

Sagerne tildeles et HEM-nummer, og eventuelle genstande (inkl. diverse prøver) gives et fortløbende genstandsnummer (X-nummer) således, at et X-nummer kun dækker en genstandskategori, for eksempel flint, keramik, jordprøve, knogle, metal etc. De arkæologiske fund og prøver ordnes og registres umiddelbart efter indsamlingen, hvor genstandene vaskes, renses og nummereres fysisk, hvor det er hensigtsmæssigt. Behandlingen af øvrige prøver iværksættes ifølge den strategi, der er lagt i udgravningsfasen jf. indsamlingspolitikken. Findes der i efterbearbejdningsfasen nye genstande, for eksempel skår i en jordprøve, udskilles disse med nyt X-nummer og med en tydelig reference til moderprøven med krydsreference til den oprindelige kontekst (som oftest et anlæg). Feltlisterne indskrives i en intern Accesdatabase på sagsniveau, som suppleres med oplysninger fra efterbearbejdningsfasen.

Lokaliteterne registreres desuden i Kulturstyrelsens database *Fund og Fortidsminder*, hvor de indberettes på sagsniveau med en oversigt over de vigtigste anlægstyper og vedhæftes digital dokumentation i form af udgravningsberetninger. I *Regin/Museernes samlinger* registreres genstandslisterne fra de respektive sager og vedhæftes som PDF-filer sammen med fotos af de mest diagnostiske genstande. De nationale databaser har offentligt tilgængelige brugerflader, hvorved sagerne bliver tilgængelige for et bredere publikum.

4.2.2 Nyere tid

Ved indsamling er der udformet en indkomstseddel med oplysninger om giver, genstandsbetegnelse, hvem genstanden er fremstillet af, oplysninger om anvendelse (primært i form af fotodokumentation af genstanden i brug), hvem genstanden er anvendt af etc. På sedlen noteres tillige overdragelsesvilkår. Giver skriver under på, hvorvidt genstanden må kasseres eller skal tilbageleveres, såfremt museet på et tidspunkt ikke længere ønsker at lade den indgå i dets samlinger. Indkomstsedlen sikrer mulighed for over for giver og eventuelle efterkommere til giver at dokumentere, hvad der er blevet af genstanden samt at bibeholde givers accept af, at genstanden må benyttes i formidlings- og forskningsmæssigt øjemed og mulighed for eventuel kassation.

Der udfyldes indkomstseddel for samtlige genstande, der indkommer ved passiv indsamling, og samtlige indkomstsedler samles i en fysisk sagsmappe. Hver genstand tildeles et fortløbende indkomstnummer. Såfremt en genstand besluttet inddraget i museets samlinger, udtages den tilhørende indkomstseddel og vedlægges den enkelte museumssag. Indkomstsedler, hvor genstanden skal kasseres eller indgå i museets formidlingssamling, bibeholdes i den fysiske sagsmappe af hensyn til dokumentation over for eventuelle efterkommere af den enkelte giver.

Fra 2016 vil arkiveringen af de indkomstsedler, hvor den enkelte genstand besluttet inddraget i museets samlinger, blive foretaget digitalt. Det samme vil være tilfældet med museets administrationssager.

Der eksisterer følgende procedure for passivt indsamlede genstande:

- Efter kontakt med giver og besigtigelse af givers genstand afgøres det, hvorvidt genstanden bør tilgå museets samlinger. Dette sker med udgangspunkt i museets indsamlings- og forskningsstrategi og i henhold til det geografiske ansvarsområde. Museet sikrer sig

endvidere, at giver har juridisk adkomst til at give eller sælge den pågældende genstand til museet.

- Herefter undersøges det, om der findes en lignende og tilsvarende genstand på andre museer, ligesom genstandens bevaringsmæssige stand vurderes. Eventuelle konserveringsspørgsmål drøftes i samråd med Konserveringscenter Vest. Der foretages dermed en overvejelse af både bevarings-, magasinerings- og restaureringsomkostninger.
- Giver kontaktes og får besked om, hvorvidt museet ønsker at lade den pågældende genstand tilgå dets samlinger. Der gives en frist for afhentning af genstanden, såfremt museet ikke ønsker at modtage den.
- Genstanden fotograferes og oprettes i Regin med et HEM-nummer.
- Genstanden får påmalet eller påsyet et HEM-nummer. Nummeret placeres på et tilgængeligt sted, som dog ikke vil være synligt i forbindelse med udstillingssammenhæng.
- Genstanden fryses.
- Genstanden nedpakkes og pladsregistreres på magasin.

De sidste fire punkter er tillige gældende ved museets aktive indsamlingsvirksomhed. Ved større og mere omfattende hjemtagninger af genstande udarbejdes der en individuel registreringsplan.

Ved indtastning i Regin gælder følgende retningslinjer:

- *Sagsansvarlig* er den person, der har taget genstanden hjem.
- *Samlesag* defineres som passiv indsamling.
- *Undersøgelsessag* defineres som aktiv indsamling.
- *Genstande bestående af flere dele* registreres under samme genstandsnummer. De enkelte dele forsynes med fortløbende bogstaver.
- *Tilføjelser* til beskrivelsen noteres med indtasterens initialer efterfulgt af dato.
- I *Betegnelse* skrives det mest almene og søgbare ord for genstanden (eksempelvis kjole til bryllup frem for bryllupskjole). Herefter kan en udspecificering finde sted. Simplificeringen skal være med til at øge søgbarheden.
- I *Beskrivelse* tilføjes fysiske og historiske karakteristika om genstanden. Hovedvægten lægges dog på en beskrivelse af genstandens proveniens: Hvem har brugt den? I hvilken sammenhæng? Knytter der sig særlige omstændigheder til genstanden? Hvordan er genstanden fremstillet, og repræsenterer genstanden en teknologisk forandring i selve fremstillingsprocessen? Etc.

Med mindre der er tale om en offentligt kendt person, nævnes giver ikke i beskrivelsesfeltet. Oplysninger om giver noteres under feltet *Aktør*, og dermed vil disse oplysninger ikke være tilgængelige via Museernes Samlinger eller søgbare på internettet generelt. Andre klausulerede oplysninger noteres under *Interne noter*.

- Billeder af genstanden tilføjes (max 320 pixels i højden).
- Arkivalier og interviews registreres under *Arkivfonde*, rapporter under *Rapporter*, fotos og film under *Foto/film* etc.

I forhold til registrering har Museum Midtjylland følgende udfordringer, der fremadrettet skal bearbejdes:

- Affotografering af samtlige af museets genstande. Ved udflytningen til museets nye fællesmagasin (se herom under *Bevaring*) er denne proces igangsat. Disse fotos vil efterfølgende blive vedhæftet de respektive genstandsnumre i Regin.

- Fysisk nummerering af enkelte genstande, der allerede er registreret i Regin.
- Udbedring af efterslæbet mellem museets registreringer i Regin og indberetning til Museernes Samlinger.
- Pladsregistrering af den samling af genstande, som er udflyttet til det nye fællesmagasin i Kollund (se Bevaring).

4.3 Bevaring

Museum Midtjylland er forpligtiget til at bevare dets samling af genstande for eftertiden. Grundet Museum Midtjyllands organisationshistorie har bevaringen af museets genstande hidtil været fordelt på flere magasiner. Museum Midtjylland er dog pt. i en proces, hvor en optimering af magasinstyringen gennemføres via centralisering af museets magasiner.

Textilmagasin: I det særligt indrettede tekstilmagasin på Textilforum vil tekstile genstande fra alle museets afdelinger være samlet ved udgangen af 2015. Foruden tekstiler rummer magasinet en mindre mængde arkivalier. Disse er opstillet nederst i magasinet og dermed separeret fra de tekstile genstande. Ingen genstande kan tilgå dette magasin uden frysekonservering i minimum fire døgn.

Nyt fællesmagasin: Museum Midtjylland er i gang med en omfattende udflytning af genstande fra arkæologi og nyere tid fra det tidligere Herning Museum. Der foretages endvidere udflytning af genstande fra dele af magasinerne på afdelingerne i Ikast-Brande Kommune. De udflyttede genstande samles i et nyt, stort fællesmagasin i Kollund sydøst for Herning. Det nye fællesmagasin består af to lejede haller på ca. 800 kvm. Udflytningen hertil forventes endeligt afsluttet i 2016. Magasinet, der er klimastyret, er godkendt af Konserveringscenter Vest. Forud for udflytningen fra de gamle magasiner konsulterede Museum Midtjylland konserveringscentret, hvorfra en konservator i etableringsfasen gennemgik magasinerne for at anviser korrekt nedpakkingspraksis etc. I forbindelse med udflytningen er der endvidere lejet en frysecontainer for at større museumsgenstande kan nedfryses før magasinering.

Foruden tekstilmagasinet og det nye fællesmagasin vil de fremtidige magasinforhold endvidere udgøres af to mindre og allerede eksisterende magasiner på Klosterlund og Vester Palsgaard. Der er installeret alarmsystemer i samtlige af museets magasiner.

I forbindelse med udflytning af de arkæologiske magasiner fra Herning Museum og nedtagning af den permanente udstilling *Oldtiden på Heringegnen* samme sted, er en del genstande blevet efterkonserveret, og samlingens generelle tilstand overvåges løbende.

På det nye fællesmagasin i Kollund er de arkæologiske sager så vidt muligt pakket forsvarligt i kasser, som er opstillet på reoler i sagsnummerorden og, hvor det er muligt jf. måden de er pakket på, også i genstandsnummerorden. Dog står hele lerkar, trægenstande, metalgenstande og større sten (for eksempel kværnsten, skålstens osv.) i sektioner for sig, men stadigvæk i sagsnummerorden.

Grundet pladsmæssige forhold opbevares et større antal kværnsten udendørs i metalkasser, da de vurderes ikke at tage skade af vind og vejr. Stenene er tydeligt nummererede og på vanlig vis registreret under de respektive sager, og der er udformet lister over hvilke kasser, der indeholder hvad. På sigt kan de store stengenstande, der pt. er magasineret indendørs efter en faglig vurdering, også opbevares udendørs for at skabe mere plads, hvis behovet opstår.

Genstande fra nyere tid er ved udflytningen indpakket i syrefrit papir og efterfølgende lagt i flyttekasser. Uden på hver flyttekasse er noteret en kort beskrivelse af hver enkelt genstand samt dennes museumsnummer. Større genstande er dog ikke nedpakket i flyttekasser, men udflyttet enkeltvis.

På det nye fællesmagasin opstilles flyttekasserne på hylder, hvor man, af hensyn til den fremadrettede pladsregistrering, let kan identificere den enkelte genstands museumsnummer.

Såvel genstande fra arkæologi som fra nyere tid er ultimo 2015 ved at blive pladsregistreret på reol- og hyldeniveau, hvilket efterfølgende skal indføres i Regin under de respektive sager og genstande. De nye magasinforhold muliggør en mangeårig fremtidig sagstilvækst jf. indsamlingsstrategien.

Konserveringscenter Vest: Konservering af såvel ny indkomne som allerede magasinerede genstande varetages løbende og efter behov af Konserveringscenter Vest, som fremadrettet også vil være en tæt samarbejdspartner og rådgiver. Museum Midtjyllands direktør, Tinna Møbjerg, sidder i konserveringscentrets bestyrelse.

4.4 Forskning

Museum Midtjylland stræber med sin forskning efter at bidrage med væsentlig ny viden både lokalt, nationalt og internationalt. Denne nye viden skal formidles både til lægfolk og professionelle i form af skriftlig eller mundtlig formidling eller som udstilling. Forskningsstrategien skal hjælpe med at efterkomme museets overordnede målsætning om at være både en lokalt forankret kulturinstitution og en vigtig national og international forskningspartner. Forskningsstrategien opfattes som et fleksibelt prioriteringsværktøj, der bidrager til at strukturere og organisere museets forskning.

Museum Midtjylland dækker fagområderne arkæologi og nyere tid. Fysisk fordeler Museum Midtjylland sig over fem adskilte udstillingsplatforme, som i kraft af deres arkitektur, historie og placering i kulturlandskabet manifesterer væsentlige elementer i områdets kulturhistorie.

Forskningsstrategi og -potentiale er grundlag for Museum Midtjyllands arbejde med formidling, bevaring, registrering og indsamling. Arbejdet tager afsæt i de styrker, museet har på forskningsområdet. Det gælder både samlinger og kildemateriale, som står til rådighed i vores område og de enkelte medarbejderes forskningskompetencer. I et overordnet perspektiv forskes der inden for museets ansvarsområder i et kronologisk forløb fra oldtiden til i dag. I praksis betyder det, at forskningen tager afsæt i de enkelte afdelingers og udstillingsplatformes styrke. Det for forskningen til rådighed stående kildemateriale relateres til en lokal og regional kontekst, og perspektiveres i videst mulig grad nationalt og internationalt.

I Ikast-Brande kommune finder vi Klosterlund Museum og Naturcenter, som med sin beliggenhed på bredden af Bølling Sø er et naturligt udgangspunkt for fortællinger om kulturhistorien i det åbne land. Stedet og fortællingen om det åbne land komplementeres af Vester Palsgaard Skovmuseum, som ligger i en af Danmarks ældste plantager.

I Herning Kommune ligger Textilforum, som diakront skildrer områdets tekstileventyr, tekstilindustri og –design suppleret af udstillingerne på herregården Herningsholm og Frilandsmuseet (for et dybdegående indblik i udstillingsvisionen se formidlingsstrategien side 29).

Museum Midtjylland anskuer dermed områdets kulturhistorier gennem et fem-sidet prisme. Styrken i forskningsstrategien for nyere tid ligger i de specialiseringer, som museets fem udstillingsplatforme lægger op til. Museum Midtjyllands forskning sigter mod produktion af ny viden og mod at sætte kendte forhold ind i nye sammenhænge. Forskningen vil gøre brug af de relevante og for de enkelte fagområder gældende metoder og teoridannelser og dermed sikre resultaternes transparens. Gennem overholdelse af de her nævnte kriterier lever Museum Midtjyllands forskning op til det almene forskningsbegreb.

Forskningsstrategien har til formål at

- understøtte den fortsatte produktion af væsentlig forskning og publikationer
- øge samarbejde og faglig udveksling mellem museet og eksterne aktører som universiteter etc.
- øge forskningsbevillinger både i form af nationale og internationale midler
- understøtte den fortsatte formidling af ny viden til lægfolk og professionelle

4.4.1 Organisering af forskning

Museum Midtjylland sigter mod en langsigtet og effektiv forskningsplanlægning ved at organisere arbejdet således, at medarbejdere kan frigøres fra andre opgaver i sammenhængende perioder. Samtidig skal medarbejdernes forskningskompetencer sikres og udvikles løbende.

Forskningskompetencerne opdateres gennem deltagelse i nationale og internationale netværk og konferencer, publikation af forskning sammen med andre institutioner og tætte forhold til universiteterne gennem praktikanter, bachelor-, speciale- og Ph.D.-projekter. Dette gør det muligt løbende at vurdere udviklingen på området og dermed levere aktuel forskning.

Hvert år vil museet derfor evaluere dets forskningsresultater og vurdere hvorvidt forskningsspørgsmålene stadig er aktuelle, om teoriparadigmer er skiftet eller nye metoder udviklet. I denne sammenhæng undersøges det, hvordan nytilkomne data, både i arkæologien og nyere tid, åbner op for nye forskningsspørgsmål. Ligeledes evalueres hvorvidt museet efterkommer Kulturstyrelsens publikationskrav. På baggrund af evalueringerne gennemføres de nødvendige justeringer og tilpasninger af strategien, så den kan være et dynamisk arbejdsredskab gennem hele strategiperioden.

Museet sigter mod at publicere forskningsresultaterne i danske og internationalt anerkendte tidsskrifter, antologier eller i form af monografier. For at styrke publikationer i fagfællebedømte tidsskrifter udarbejder museet en liste over relevante tidsskrifter og deres krav inden for fagområderne. Museet støtter medarbejdernes deltagelse i redaktion af og medvirken som fagfællebedømmere i andres videnskabelige publikationer.

4.4.2 Forskningsfokuspunkter:

Forskningen på Museum Midtjylland skal så vidt det er muligt være med til at kreere et miljø, hvor spørgsmål, som er relevante for nyere tid, kan suppleres med viden og tilgangsvinkler brugt i arkæologien og vice versa. En lang række projekter, som ikke er nævnt her, befinder sig i projektudviklingsfasen. Forskningsstrategien er opdelt i henholdsvis et kulturfagligt felt og et metodeudviklende felt.

Museum Midtjylland møder i sit daglige virke ikke kun temaer med forskningspotentiale inden for kulturhistorie, men også problemstillinger af metodisk art. Det skønnes, at disse metodiske problemstillinger ikke kun udfordrer Museum Midtjylland, men også er relevante for andre museer. For at kunne vidensdele disse erfaringer, satser museet fremover på at afsætte tid til at gå i dybden med disse metodiske problemstillinger.

De metodiske satsningsområder er et resultat af arkæologiens og nyere tids problemstillinger. En undersøgelse af metodiske problemstillinger kan udmønte sig i form af artikler, *best practice* - beskrivelser eller foredrag. De metodiske satsningsområder er blandt andet resultat af museets arbejde med frivillige i Ikast-Brande og Herning Kommune. Her vil museet være med til at bevare viden, som ikke er knyttet til genstande, men som ligger i hænderne. Ligeledes afsat i museets metodiske erfaringer er arbejdet med jordfunden tekstil. Museet ønsker desuden at være med til at undersøge potentialet af non-destruktive metoder som geomagnetik.

Den kulturhistoriske forskning omkring det åbne land og tekstilproduktion spænder over mange tidsperioder. Selvom tilgang og kildematerialer er afhængig af perioden, ligner spørgsmålene i deres kerne hinanden.

De forskellige kulturhistoriske fokuspunkter er alle med til at belyse Midtjyllands kulturhistorie. Ét pejlemærke er landskabsudnyttelse: hvordan anvendtes Midtjyllands landskab og de her forekommende råmaterialer i forhistorien og i nyere tid? Dette spørgsmål er afgørende for at undersøge den mesolitiske indlandsbebyggelse i en skiftende omverden. Det er centralt i bestræbelser på at forstå opblomstringen af jernudvinding i Funderdalen og Engesvang. Det er væsentligt for at forstå Herningsholms og Hernings udvikling til tekstilcenter og udslagsgivende for at undersøge hede- og skovbruget. Det andet pejlemærke er globalisering/internationalisering og netværk, hvormed det undersøges hvordan viden opstår og kommunikeres, samt hvordan det lokale, regionale og det globale/internationale påvirker og præger hinanden: Hvad betyder en pludselig indvandring for det midtjyske hedebrug og samfund; hvordan afspejler det globale sig i en grav fra Hammerum eller Tjørring; hvordan reagerer man i bronzealderen lokalt på nye opfindelser og hvordan formes syerskens praksis af internationale forandringer?

4.4.2.1 Metodiske Satsningsområder

Bevaring af hændernes viden

Brugen af frivillige i danske museers praksis er stigende i disse år. På Museum Midtjyllands afdelinger indgår tilsammen mere end 200 frivillige. De indgår i museernes hverdag med deres typisk praktiske erfaringer inden for håndværk og industri. På Klosterlund, Vester Palsgaard og Frilandsmuseet arbejder de med håndsværkstraditioner. På Textilforum arbejder de med museets maskiner fra tekstil- og beklædningsindustrien. Deres erfaringer indgår dels i demonstration og dermed formidling, dels i vedligeholdelse af museets bygninger og genstande. Ofte er der fokus på de praktiske erfaringer, men de frivillige er også førstehåndskilder til eksempelvis tekstilbranchens historie.

Museum Midtjylland ønsker at arbejde i en mere flad struktur, der i højere grad er videns-genererende. Det skal blandt andet ske ved at lade de frivillige fortælle historier til hinanden, og dermed i fællesskab udvikle deres evner til at formidle egen historie. Samtidig har det et videns- og dokumentationssigte for museet at arbejde med metoder til bevaring af den immaterielle kulturarv. Hvordan dokumenterer vi den viden, der ligger i hænder, øjne og ører, og som ikke kan

skrives ned? Hvordan inddrages praktiske erfaringer og førstehåndsberetninger i museets formidling? Kan der genereres metoder til inddragelse af disse i museets formidling på en konstruktiv måde?

Nøgleord: Arbejdsliv, teknologihistorie, læring, råmateriale

Geofysik

Siden 1960'erne er danske arkæologiske lokaliteter blevet undersøgt ved hjælp af geofysiske metoder i forbindelse med forskningsprojekter. Her skal især nævnes Moesgård Museums naturvidenskabelige afdeling og Aarhus Universitets geofysiske institut, som har genereret et omfattende om end delvist udigitaliseret datamateriale. I 2014 begyndte Museum Midtjylland efter aftale med Vejdirektoratet at implementere geomagnetiske opmålinger som en del af de bygherrebetalte arkæologiske forundersøgelser. En kritisk gennemgang af de indtil nu genererede data viser, at de undersøgte pladser tolkes isoleret. Museum Midtjylland ønsker at undersøge hele informationsmængden og gennem nybearbejdning og fortolkning forbedre værdien af de danske geofysiske data. Formålet er at udvikle en hensigtsmæssig metodologi for at evaluere omfanget og tilstanden af arkæologiske anlæg. En strategi vedrørende geofysiske undersøgelser kan kvalificere museernes rådgivning af bygherre i kap. 8-sammenhæng, både hvad angår valg af metodikken og forventede resultater. Ligeledes kan denne viden bruges i museernes egne forskningsprojekter og perspektivering af kendte og udgravede pladser.

Samarbejdsaftaler: Naturvidenskabelige afdeling på Moesgård Museum

Jordfunden tekstil

Tekstilfundene er par excellence nogle af de mest vitaliserende fund i en formidlingskontekst, da det er en "genstandsgruppe" alle mennesker skal forholde sig til hver dag, både når de tager tøj på eller afkoder andre menneskers tøj. Et af Museum Midtjyllands kompetenceområder inden nyere tid er tekstil. Med fundet af Hammerum-pigen er den arkæologiske afdeling nu også i stand til at byde ind med kompetencer inden for tekstil.

Tekstilfund er dog en kategori arkæologien ikke er stand til at løfte selv, hverken i udgravningens regi, i konserveringskontekst, tekstilforskning eller ved naturvidenskabelige analyser. Her er det afgørende at arkæologi, tekstilforskere, konservatorer og naturvidenskabsfolk arbejder tæt sammen. Denne erfaring har museet gjort i processen omkring Hammerum-pigen, som har vist, hvilke metodiske, naturvidenskabelige og formidlingsmæssige udfordringer, der er forbundet med denne genstandstype. Samtidig har der udviklet sig et lag af *know-how*, som kan udnyttes til at metodeudvikle omkring disse tekstilfund med hensyn til netop fremdragningsstrategi – on sight formidling og styrkelse af kommunikation mellem arkæologer, tekstilforskere, naturvidenskaber og konservatorer for at frembringe det bedst mulige forskningsresultat.

Samarbejdsaftaler: Konserveringscentre i Vejle og Ølgod

4.4.2.2 Kulturhistoriske Satsningsområder

Den mesolitiske indlandsbosættelse

Museum Midtjylland har igennem en årrække haft forskningsmæssigt fokus på den mesolitiske indlandsbosættelse. Museets geografiske ansvarsområde dækker både de vestjyske bakkeøer og hedesletter, som gennemskæres af nogle af de større jyske åer og vandløb, og den jyske højderyg,

hvor blandt andet Bølling Sø siden undersøgelsen af Klosterlundbopladsen i 1936 har været et vigtig lokalitet for jægerstenalderens bosættelse. Der er således tale om et landskabsmæssigt knudepunkt mellem øst og vest og et kerneområde for det mesolitiske fundkompleks, der tidligere var kendt som Gudenåkulturen. Museet har kendskab til omkring 170 mesolitiske pladser, der dels består af overfladeopsamlinger fra Nationalmuseets rekognosceringskampagner i 1930'erne og 1940'erne, dels af fundkomplekset ved Bølling Sø, der fremkom ved de arkæologiske undersøgelser forud for reetableringen af søen i 2005, samt en del udgravede lokaliteter, der i de seneste årtier er fundet i forbindelse med kapitel 8-arbejde.

Det forskningsmæssige potentiale i det mesolitiske fundkompleks er stort. Det høje dokumentationsniveau på de udgravede pladser åbner op for rumlige analyser og funktionstolkninger af den enkelte plads. De flintteknologiske analyser rækker også ud over den enkelte plads, idet de kan sige noget mere generelt for eksempel om strategier for råmaterialeanskaffelse og planlægning af diverse aktiviteter i et landskabsmæssigt perspektiv. Da der er tale om mobile jæger-samlergrupper, har disse livsstrategier en afgørende betydning for bosættelsesmønstre og landskabsudnyttelse, som kan belyses i et både synkront og diakront perspektiv. Fundenes kronologiske renhed (at der kun er tale om en enkelt bosættelsepisode) åbner endvidere op for teknologiske såvel som typologiske analyser, der muliggør en relativ kronologisk datering af inventarerne. Undersøgelserne af de nyere pladser kan således også bruges til at genoplive og kvalificere de gamle pladser, selv hvor der er tale om tidsmæssigt sammenblandet materiale.

Fundkomplekset kan belyse regionale særtræk og danne modvægt til og perspektivere det øst- og kystdanske materiale, der langt overvejende danner rammeværk for perioden. Det vestdanske materiale skal også ses i et internationalt perspektiv, da det er i netop denne periode at Doggerland gradvist oversvømmes af Nordsøen. At så store landområder helt forsvinder, må have påvirket bosættelses- og bevægelsesmønstrene i alle de lande, der grænser op til Nordsøen, hvilket gør en sammenligning med jævn gamle pladser i disse områder særdeles relevant.

Nøgleord: Landskabsudnyttelse, socialgruppering, bopladsorganisation, råmaterialeudnyttelse, rumlig analyse, regionale særtræk.

Samarbejdsaftaler: Stone Age bog group, et internationalt netværk for ældre stenalder. Julia Goldhammer, Niedersächsisches Institut für historische Küstenforschung, Wilhelmshaven. Felix Riede, Institut for Kultur og Samfund - Forhistorisk Arkæologi, Århus Universitet. Mikkel Sørensen, Saxo-Instituttet – Arkæologi, Københavns Universitet.

Globalt og lokalt i Ældre Bronzealder

Forhistorien bærer præg af netværk, som strækker sig over store geografiske afstande med mennesker som knudepunkter. Disse netværk er motor for udbredelsen af ny viden, teknologier, mennesker og råmaterialer. I løbet af forhistorien bliver kommunikationstempoet hurtigere og netværkene mere intensive. Bronzealderen er den første periode, hvor man for alvor bliver afhængig af globale netværk, da det er herigennem, man får adgang til råmaterialet bronze. Sammen med råmaterialet finder nye genstande og ideer vej til Danmark – eksempelvis sværdet. Men til trods for accentuering af det fremmede og eksotiske finder vi også genstande som vidner om en fastholdelse af lokale traditioner.

Museum Midtjyllands store ansvarsområde rækker i sin østlige del langt ind i hjertet af den jyske bronzealder, mens den i sin vestlige del forekommer mere fundtom, i hvert fald når vi ser på gravhøjene. Dog har de senere års udgravninger frembragt en række bopladsspor i Museum Midtjyllands vestlige ansvarsområde som daterer sig til bronzealderen og giver indblik i en hidtil stedmoderligt behandlet periode. Desuden viste det sig, at mange af husene med forsænket gulv, som før hen typologisk blev dateret til senneolitikum, egentlig skal dateres til bronzealder. For nyligt fremkom et af de mest enestående depotfund fra ældre bronzealder i museets østlige pastorat ved Boest.

Med de nye fund er det særdeles relevant at undersøge hvordan den midtjyske bronzealder på den ene side er forankret i det lokale og på den anden side er en del af et globalt bronzealdernetværk, som vi for eksempel ser manifesteret i fundene i hotspot Boest. Samtidig med at man bruger det eksotiske materiale bronze, udnytter man de klassiske lokale råmaterialer som flint. I de kommende år vil museets forskning fokusere på, hvordan lokalt og globalt mødes i den ældre bronzealder i Midtjylland.

Nøgleord: råmateriale, netværk, global, local, hotspots

Samarbejdsaftaler: „Economies of Destruction“ Leiden Universitet; Römisch-Germanische Kommission des Deutschen Archäologischen Instituts, Bronzealdernetværk med Vejle Museerne, Sydvestjyske Museer, Museum Sønderjylland, Horsens og Sønderkov museer.

Bebyggelse, arealudnyttelse og magtstrukturer – Landskabets organisation i jernalderen

Gennem mange år er der i Museum Midtjyllands ansvarsområde blevet undersøgt substantielle arealer med primært bebyggelser fra ældre og yngre jernalder. Materialet er suppleret med grave fra flere perioder inklusiv vikingetid. I Museum Midtjyllands område findes der enestående mange og velbevarede spor af huse, landsbyer og efter jernalderens udnyttelse af landskab i det arkæologiske materiale. Med museets brug af geofysik er det også muligt at komplementere og differentiere udgravningsresultaterne. Billedet er lige fyldigt og dækkende for hele perioden fra tidlig førromersk jernalder til yngre germanertid.

Det samlede materiale, som er uhyre komplekst og omfattende, tillader mange forskningstilgange og er gennem tiden også blevet brudt ned i delelementer som indgår i allerede afsluttede Ph.d.-projekter. I de kommende år vil museets jernalderforskning fokusere på at undersøge *spatial syntax* af jernalderens landskab. Denne tilgang åbner op for at analysere landskabets organisation, de sociale spilleregler som er grundlag for en sådan landskabsstruktur og de mulige sociale konsekvenser.

Undersøgelserne tager udgangspunkt i tre forskellige tidshorisonter og kildematerialer: Lübsow-gravene, jernudvinding i det 3. århundrede og gravfund fra yngre jernalder.

Lübsow-gravene: Tjørring-fundet med sine sammenhængende Lübsow-grave og boplads er et naturlig udgangspunkt for at undersøge den rumlige syntaks. Det er den eneste plads, hvor vi har bosættelse og Lübsow-gravplads samlet i en organiseret struktur. Her kan der undersøges hvordan eliten repræsenteres både i graven og i bopladsen.

Jernudvinding i det 3. århundrede: Det andet pejlemærke er den midtjyske jernudvinding. De sidste års udgravninger giver et nuanceret indblik i råstof- og arealudnyttelse som suppleres af de geomagnetiske undersøgelser. Disse viser, at der findes et endnu ikke dokumenteret centerområde for jernudvinding omkring Engesvang-Funder, som både er en klar pendant til de

sydvestjyske pladser og en organisation, som er helt unik og som spejles i udnyttelsesmønstret på andre midtjyske pladser. Om end vi får et indblik i arealudnyttelsen, forstår vi ikke sammenhængen mellem råstoftilgang og sociale restriktioner endnu.

Gravfund fra yngre jernalder: Det tredje punkt er, i samarbejde med de andre midtjyske museer, at få et overblik over gravfundene fra yngre jernalder. Her skal der laves et overblik over deres fordeling i Midtjylland samt skabes et indblik i de sociale spilleregler, som gravene følger, og de netværk, de repræsenterer.

Nøgleord: landskabsudnyttelse, globalisering, *spatial syntax*, netværk

Samarbejdsaftaler: Moesgård Museum, Silkeborg Museum

Hammerum-pigen – publikation af monografi

I 1993 foretog Herning Museum – nu Museum Midtjylland – undersøgelser af bopladsspor og en lille gravplads på Ny Gjellerupvej i den vestlige del af Hammerum cirka 5 km øst for Herning. Der blev undersøgt syv jordfæstegrave. På grund af de velbevarede organiske materialer såsom træ, hår og tekstil blev tre af gravene optaget som præparater i store trækasser. En af gravene, Hammerum-pigen, skulle vise sig at være en af de mest spændende jernalderfund i nyere tid, da den indeholdt en hel dragt fra ældre jernalder. Dragten, som består af en rød- og hvidstribet kjole, et hvidt sjal og en stribet ”tæppe”, er så enestående, at den har både nationalt og internationalt forskningsmæssigt potentiale. Ud over en grundig dokumentation, som kan bruges til studie af kjolen fremover, blev der udtaget en lang række prøver til naturvidenskabelige analyser. Analyserne involverede blandt andet arkæologer, konservatorer, naturvidenskabsfolk og tekstilforskere og giver et enestående detaljeret billede af gravlæggelse af et individ og det omkringliggende landskab.

Ud over en akademisk tilgang, blev fremstillingsmåden af kjolen også undersøgt eksperimentel arkæologisk. En frivillig vævegruppe bestående af cirka 20 personer har vævet, garvet og syet kopier af Hammerum-pigens dragt samt to dragter fra samtidige fund -Elling-kvinden og Lønne-pigen.

Undersøgelserne har givet nye tolkninger og ny viden, som vil blive offentliggjort i form af en monografi på engelsk.

Samarbejdspartere: Center for Tekstilforskning, Konserveringscentret i Vejle, Sagnlandet Lejre, Museum Silkeborg, Museet for Varde By og Omegn. Frivilliggruppen Kvindeliv.

Nøgleord: tekstilhistorie, global, lokal, netværk, bæredygtighed.

Herningsholm – first mover i uldproduktion

Tekstilbyen Herning har sine rødder i herregården Herningsholm, som i renæssancen var omdrejningspunkt for, at ny viden, samt kulturelle og internationale strømninger fandt vej til den midtjyske hede. Herningsholm har, i lighed med andre herregårde, dermed haft en betydningsfuld rolle som kulturbærer og formidler af europæisk højkultur.

Grundlagt i 1579 af den holstenske adelsmand Josua von Qualen oprettede ejeren i 1638, Christian Rantzau, et schæferi (af det tyske schafe = får) nordøst for Sunds ved Herning på gården, der kom til at bære navnet Skåphus. Hermed kom der for alvor gang i produktionen af kvalitetsuld, som sammen med uld fra Rantzaus gods Breitenburg i Holsten blev leveret til Herningsholms

fæstebønder. Bønder tilknyttet herregården strikkede strømper og vanter, der efterfølgende blev eksporteret til udlandet, især Tyskland og Holland. Herningsholm har derfor haft afgørende betydning for udformningen af såvel kulturlandskabet som udviklingen af den senere tekstilindustri.

Med fokus på Herningsholm vil det være muligt at undersøge, hvordan kulturelle strømninger har præget skabelsen af det midtjyske kulturlandskab. Herigennem kan man belyse en fælleseuropæisk dimension i den midtjyske historie, samt belyse det internationale islæt i det lokale med herregården som prisme.

På Herningsholm ser vi en egentlig organiseret tekstilproduktion, der allerede i 1600-tallet var eksporterende, og dermed grundlagde distributionen for den senere tekstilindustri. Herningsholm tog således del i et internationalt handelsnetværk for tekstile varer. Nærmere undersøgelser af disse netværk vil kunne give svar på, hvordan internationale handelskontakter og -netværk inden for den tidlige tekstilproduktion blev etableret og vedligeholdt. Hvordan påvirkede bøndernes deltagelse i en international arbejdsdeling inden for tekstilproduktion deres mulighed for social og økonomisk mobilitet? Kan man komparativt iagttage en større tendens til social og økonomisk mobilitet blandt Herningsholms bønder sammenlignet med bønder under andre både nationale og internationale herregårde, der i højere eller mindre grad var beskæftiget med tekstilproduktion?

Samarbejdsaftaler: tilknytning til forsknings- og formidlingsprojektet *Herregårdene – Porten til Europa* samt Aarhus 2017.

Nøgleord: lokalhistorie, Internationalisering, handelsnetværk, infrastruktur, råstofudnyttelse

Den gode syerske

I den vestlige verden er modetøj et relativt billigt forbrugsgode. For at opretholde dette system er beklædningsindustrien blandt andet afhængig af billig, ufaglært arbejdskraft, hvorfor produktionen til stadighed flytter til nye lavtlønsområder. Dermed opstår de såkaldte erhvervsklynger. Cyklussen af dannelse og opløsning af erhvervsklynger har konsekvenser for viden og kompetencer i industrialiseringsprocesser.

I Midtjylland er det muligt at undersøge disse processer både etnografisk og historisk. Her opstod en sådan erhvervsklynge omkring 2. Verdenskrig. Tekstilindustriens opblomstring havde vidtgående betydning for området: Mange mennesker fra de omkringliggende landområder søgte fra de første etableringsfaser ind i tekstil- og beklædningsindustrien og gennemgik her en ikke-formaliseret oplæring, der gjorde dem til kompetente medarbejdere for industrien. Produktionen skete lokalt, men betingelserne var den internationale arbejdsdeling, som industrien var en del af. Oplæring og emancipation af industriarbejderne, specielt syerskerne, betød stigende lønomkostninger. Fra 1980'erne begyndte klyngen at klinge af i takt med at produktionen flyttede bort fra Midtjylland.

Med udgangspunkt i Midtjyllands syersker ønsker museet at analysere, hvordan syerskernes praksis skabtes og transformeredes i lyset af skiftende internationale relationer. Dermed er målet at arbejde med industrialisering på subjektplan i form af skabelsen af "den gode syerske". Undersøgelserne vil arbejde med hvilke skiftende ideer, der igennem erhvervsklyngens udvikling har været definerende for, hvad der er en god syerske. Dermed rettes fokus mod betydningen af viden og kompetencer i de industrialiseringsprocesser, der foregår, når tekstil- og beklædningsindustriens produktion flyttede og flytter rundt i verden.

Museet har i forbindelse med Hernings 100 års købstadsjubilæum i 2013 indsamlet en række mundtlige og skriftlige beretninger fra tidligere syersker i tekstil- og beklædningsindustrien. Dermed findes allerede et eksisterende kildemateriale samt en række museumssager, der belyser syerskernes historie.

Nøgleord: Læring, internationalisering, industrialisering, arbejdsliv, netværk

Hedebruget i Midt- og Vestjylland - mikrohistorie

Hedebrugets kulturhistorie var ved grundlæggelsen af Herning Museum dets allervigtigste fokus, og det prioriteres fortsat højt. Forskningsmæssigt vil arbejdet inden for emnet blive koncentreret om bearbejdelse og udgivelse af hdebonden Peder Knudsens dagbøger 1829-1857. I 2015 er de originale dagbøger blevet scannet og sikret elektronisk. En slægtning har afskrevet de væsentligste dele af dagbøgerne på digitalt medie. Dette ventes fuldført i 2016. Derefter vil en korrekturlæsning og bearbejdning af materialet finde sted. Dagbøgerne er omfangsrige og fylder 400-500 normale A-4 sider. Peder Knudsen drev gården Staulundgård i Haderup sogn (nu Herning Kommune). Gården var en almindelig stor hedegård og dagbøgernes væld af oplysninger om gårdens drift og det daglige liv, gør den til vores formentlig mest værdifulde kildemateriale om hedebrugets driftsformer og relationer til omverdenen.

Nøgleord: lokal, relationer, hedebrug.

Alhedens kolonisering med tyske kolonister 1760 og deres integration

I 1760 og følgende år anlagde staten seks kolonibyer på Alheden, som et statsligt styret opdykningsprojekt på heden. Mere end 1000 mennesker blev på få år hvervet i Sydtyskland til opdykningsprojektet. De seks kolonibyer var Frederikshøj (Grønhøj), Frederikshede (Havredal), Frederiksmose, Frederiksdal, Julianehede og Christianshede. Museum Midtjylland har en direkte tilknytning til det historiske projekt, i det Koloniinspektør Lukas Kloch boede på gården Klosterlund i Engesvang sogn (nu Klosterlund Museum). Desuden ligger to af kolonibyerne (Julianehede, Christianshede) samt to gårde (Klosterlund, Nørlund) i Museum Midtjyllands ansvarsområde.

Kartoffeltyskernes historie er et oplagt udgangspunkt for et forskningsprojekt som undersøger, hvordan og hvorledes de nytilkomne fattede fod i Jylland. Hvordan foregik opdykningsprojektet og integrationen af de fremmede?

Rent fysisk tager projektet udgangspunkt i den sidste bygning fra kolonitidens begyndelse: en lade fra Frederikshøj (Grønhøj), som i 1792 blev flyttet til Sandkærgårde få km fra Grønhøj. Den er nu nedtaget og i forbindelse med genopbygningen vil det være relevant at undersøge, hvorledes globalt og lokalt mødtes – eller mere præcist hvordan sydtyske og danske byggestile indgår i bygningen.

Samarbejde: Viborg Museum og Foreningen af kartoffeltyskere i Danmark.

Nøgleord: integration, netværk, internationalisering

De midtjyske plantagers historie

Med Museum Midtjyllands overtagelse af Vester Palsgaard Skovmuseum i 2008 overtog museet en væsentlig skovhistorisk redskabssamling. Samlingen knytter sig hovedsageligt til skovridergården Vester Palsgaard og Palsgaard Statsskovdistrikt. Forskningsmæssigt ønsker museet at undersøge Palsgård Skovs og Palsgaard Statsskovdistrikts historie og driftsmæssige

udvikling. I den forbindelse vil museet undersøge planteskolens drift og dets tilknyttede personale af skovarbejdere, lugekoner etc. Ligeledes vil distriktets bygninger og ejendomme (skovfogedejendomme, skovløberhuse, tørrelader og savværker) blive undersøgt. I videre betydning ønsker museet at beskrive udviklingen af plantagerne i museets ansvarsområde, uanset om det er statsplantager, kommunale plantager, Hedeselskabets plantager, aktieselskaber eller private plantager.

Nøgleord: lokalhistorie, skovbrug, plantagedrift.

Samarbejde: Naturstyrelsen, Hede Danmark

4.5 Formidling

Formidling på Museum Midtjylland tager udgangspunkt i museets samlinger. Her mødes lokal dialogbaseret formidling med en høj faglighed båret af de nationale og internationale forskningsnetværk, som museet indgår i.

Formidlingen på Museum Midtjylland hænger tæt sammen med den overordnede målsætning for museet. Således er der tætte bindinger mellem forskningsstrategi og formidlingsstrategien, hvor formidlingen på de enkelte udstillingssteder afspejler den fælles vision for museet.

Museet tager alvorligt at være en lokalt forankret kulturinstitution, der skaber folkelig, dialogbaseret formidling i øjenhøjde med lokalbefolkningen. Vi ser os selv som en kulturbærende institution, der er et aktiv for borgerne i lokalsamfundet.

Museet ser det som sin forpligtigelse som en kulturinstitution at formidle bredest muligt med en vifte af forskellige formidlingstyper og medier. De enkelte formidlingstilbud vil være differentierede med henblik på at nå forskellige målgrupper og skabe succesfulde museumsoplevelser. Tilsammen tilstræber vi at formidle, så der noget for forskellige køn, aldersgrupper, etniciteter og interessefællesskaber.

Med formidlingsstrategien udstikkes nogle fælles retningslinjer, som gælder som pejlemærker for de enkelte udstillingssteder. Det er dog en forudsætning for museets formidling, at den har en følsomhed over for de ting, der ikke kan planlægges. Nye spektakulære fund eller aktuelle lokale problematikker skal således stadig kunne formidles, selvom de ikke direkte ligger direkte i tråd med formidlingsstrategien

Museet profil skærpes gennem de specialiseringer, som de enkelte udstillingssteder lægger op til. Til sammen fortæller udstillingsstederne en samlet fortælling om midtjysk kulturhistorie. Museets udstillingssteder har autonomi til selv at planlægge og udføre formidling inden for rammerne af denne specialisering.

Fælles gælder, at:

- Formidlingen er specialiseret i forhold til de væsentligste temaer i Midtjysk kulturhistorie
- Der arbejdes på tværs af forhistorie og nyere tid, så vi viser kulturhistorien i sin dybde
- Museets samlinger inddrages
- Alle ansatte er en del af formidlingen
- Publikationer er en del af formidlingen

Formidlingsstrategien opfattes dynamisk og vil løbende blive evalueret og justeret.

4.5.1 Formidlingens elementer

Formidlingen foregår i hovedtræk gennem udstillinger, foredrag, fortællinger i landskabet og digital formidling. Samlende for formidlingen er, at den er dialogbaseret og stræber mod i størst mulig udstrækning at inddrage lokale brugere, frivillige og informanter for på den måde at skabe ejerskab til områdets kulturhistorie.

Museet er i gang med at skabe permanente udstillinger, der fortæller om de temaer, som museet er specialiseret inden for. De nye udstillinger skal benytte relevante og tidssvarende formidlingsformer og formidle bredt. I tilknytning til udstillingsstedernes permanente udstillinger arrangeres fortsat formidlingsaktiviteter med omvisninger, foredrag, workshops og andre arrangementer med inddragelse af frivillige, håndværkere og kunst- og kulturlivet. Ligeledes sættes fortsat på store folkelige events og arrangementer for børn og voksne i skoleferier, ved højtider og på lokale og nationale mærkedag.

Særudstillinger etableres løbende som supplement til de permanente udstillinger. Der kan dels være tale om emne, der knytter an til museets specialiseringer. Men særudstillingerne er samtidigt også muligheden for at vise udstillinger om aktuelle emner, enestående fund og lignende, som ikke nødvendigvis knytter an til museets specialiseringer, men som giver glimt fra museets hverdag og kontakthflader.

Museets frivillige er en aktiv og levende del af museets hverdag. De er organiseret i grupper eller laug med tilknytning til museets udstillingssteder. Gennem arbejde med håndværk og maskiner er de med til at skabe det arbejdende museum, hvor museets brugere kommer helt tæt på fortidens processer. De frivillige bidrager med fortællinger fra deres eget liv og indgår i museets arbejde med kulturhistorien i et mands minde perspektiv. Det er led i den dialogbaserede formidling, der er med til at understøtte bevidstgørelsen om mennesket som et historieskabt og -skabende væsen.

Under overskriften Museet uden mure formidles kulturhistorien på de steder i landskabet og bymiljøet, hvor den har fundet sted. Det sker digitalt og ved, at museet er til stede med personale og/eller stationær formidling i form af f.eks. plancher og skilte. Gennem åbne udgravninger, guidede ture til fods, på cykel og i bus og vandringer formidles de landskaber og bymiljøer, der er karakteristiske for Midtjylland. Museet digitale formidling i landskabet sker gennem Digitale Tråde, der hvor historien fandt sted.

4.5.2 Udstillingsstederne og deres specialisering

Udstillingsstederne er specialiseret i forhold til områdets kulturhistorie og den kulturhistoriske fortællerværdi i museets udstillingssted og områdets lokaliteter. I Ikast-Brande Kommune formidles det åbne lands kulturhistorie i hele Museum Midtjyllands ansvarsområde fra oldtid til nutid, mens udstillingsstederne i Herning Kommune er specialiseret omkring formidling af tekstil og beklædning i hele museets ansvarsområde.

4.5.2.1 Det åbne lands kulturhistorie

På udstillingsstederne Klosterlund Museum og Naturcenter og Vester Palsgaard Skovmuseum formidles det åbne lands kulturhistorie.

Klosterlund Museum og Naturcenter

Klosterlund Museum og Naturcenter er indrettet i bygningerne fra gården Klosterlund, der ligger ved bredden af den i 2005 genoprettede Bølling Sø. Her har man tidligere fokuseret på tørveindustriens historie i Bølling Sø området og dele af Midtjylland samt formidlingen af de forhistoriske fund, f.eks. Klosterlundbopladsen udgravet i 1936, og de nyere spændende udgravninger ved Bølling Sø i forbindelse med søens genetablering. Med fraflytningen af det tidligere Herning Museum og istandsættelsen af nye udstillingsarealer og indretning af nye publikumsfaciliteter på Klosterlund overtager Klosterlund Museum og Naturcenter formidlingen af væsentlige dele af det åbne lands kulturhistorie. Fortællingerne om det åbne land belyser, hvordan areal- og råstofudnyttelse, bebyggelse og infrastruktur har skabt forandringer og kontinuitet i det midtjyske landskab på tværs af forhistorisk og nyere tid.

På museet findes permanente udstillinger under hovedemnerne:

Tørveindustrien i Midtjylland med hovedvægt på Bølling Sø området, der under første verdenskrig omfattede Danmarks to største tørvefabrikker samt omkring 20 mindre fabrikker. I forlængelse af tørveindustrien findes en udstillingen med Hedeselskabets Maskincentral, der i årene 1947-1979 havde plads på gården Klosterlund.

Endvidere udstilles specialsamlinger med: Leif Ragn Jensen, fugle- og dyretegner og maler samt landskabsmalerier hovedsagelig fra museets område. Endvidere findes en samling gamle danske husdyrracer.

Permanente udstillinger forberedes under hovedemnerne:

Hedebrugets kulturhistorie i Midtjylland med opdyrkningen af heden. Udstillingen er baseret på Museum Midtjyllands væsentlige samling fra 1800-tallet og 1900-tallets første årtier, herunder hedebrugets binæringer: jydepottetilvirkning, løbbinding, hornskefremstilling etc. Samt specialsamlinger om kæltringer i Midtjylland og kloge folk i Midt- og Vestjylland.

Oldtidens areal-, energi- og ressourceudnyttelse. Med afsæt i Klosterlund-bopladsen fra mesolitikum fortælles kulturhistorien i det åbne land med udgangspunkt i oldtiden. Udstillingen trækker endvidere på de senere års nye arkæologiske resultater, som belyser energi- og ressourceudnyttelse i området. I forlængelse heraf tages der udgangspunkt i jernalderen og middelalderens jernudvinding, men sigtende mod et bredere udsyn til de mere generelle samfundsforhold i såvel bronze-, jern- og middelalder.

I fremtiden påtænkes en udstilling om kolonierne på Alheden fra 1760 og frem. Udstillingen tager udgangspunkt i genopstillingen af Sandkærgårdsladen, som museet nedtog i samarbejde med Viborg Museum i 2013. Den planlægges genopstillet på Klosterlund indendørs i en moderne klimastyret hal med mulighed for en større udstilling om kolonihistorien og kartoffeltyskernes integration i Danmark. Endvidere påtænkes energiemnet, som pt. belyses igennem tørveindustrien, udvidet med udstilling omkring vindenergi med fokus på Siemens i Brande samt de mange tilknyttede industrier.

Vester Palsgaard Skovmuseum

Vester Palsgaard Skovmuseum, som er indrettet i den gamle skovridergård, Vester Palsgaard, fra 1804 og senere, ligger smukt i Palsgaard Skov, som er et af landets ældste statsplantager. Samlingerne bygger på Egns museet i Nørre Snede, som blev oprettet i 1972 som foreningsdrevet

museum med lokalhistorisk arkiv. Museet og arkivet blev flyttet i skovridergården i 2005 efter nedlægning af Palsgaard Statsskovdistrikt. Ved indflytningen på skovridergården stillede Naturstyrelsen en stor og værdifuld samling af skovredskaber, måleinstrumenter med mere til rådighed for museet.

På museet findes permanente udstillinger under hovedemnerne:

Skovbrugsudstilling vedrørende de midtjyske plantagers historie, herunder Hedeselskabets virke i de første årtier med E.M. Dalgas og tiden derefter.

Egnssamlingen fra det gamle Nørre Snede Kommune formidles i en nyopsat udstilling ”Højderyggen, et landskab skabt af mennesker”, som med genstande, tekst og billeder fortæller om egnens udvikling de sidste to hundrede år, samt i stuemiljøer udstillet i interiør.

Den arkæologiske afdeling viser i en nyopsat udstilling de vigtigste effekter og udgravningsresultater fra det gamle Nørre Snede Kommune. Udstillingen omfatter alle forhistoriens perioder.

Permanente udstillinger forberedes under hovedemnerne:

Skovridergården Vester Palsgaards historie og Palsgaard Statsskovdistrikts historie med plantager, skovfogedstede, skovløberhuse, planteskole, savværker etc.

4.5.2.2 Tekstil og beklædning

På udstillingsstederne Herningsholm, Frilandsmuseet og Textilforum formidles tekstil og beklædning i Midtjylland fra forhistorisk tid til nutiden. Det sker i lyset af, at Midtjylland siden 1600-tallet har været centrum for en omfattende produktion af uldvarer og fra 1940 til 1990 var hjemsted for en omfattende tekstilindustri. Lokal produktion og brug af tekstil og beklædning ses her i lyset af internationale relationer. På Textilforum opbygges en stor permanent udstilling, der giver et samlet indblik i egnens kulturhistorie med udgangspunkt i tekstil og beklædning. Ud fra denne henvises til de øvrige udstillingssteder og lokaliteter, der går i dybden med aspekter af den overordnede fortælling. På Herningsholm og Frilandsmuseet formidles den førindustrielle produktion og brug af tekstil og beklædning samt de sociale og kulturelle netværk og relationer, som knytter sig til dette.

Udstillingsstederne er prioriteret således, at der i første omgang fokuseres på at skabe den overordnede rammefortælling i Textilforum, hvorefter formidlingen på de øvrige to udstillingssteder videreudvikles.

Textilforum

Textilforum er indrettet i den gamle Herning Klædefabrik, grundlagt i 1876 og rammen om produktion frem til 1990. Siden 1996 har der været museum med fokus på den nyere tids tekstilindustri, tekstile håndværk og mode og design. Udstillingsstedet bygger på Museum Midtjyllands samlinger af genstande, der repræsenterer førindustriel hosebinder og –kræmmertradition, nyere fabrikssamlinger fra trikotage-, konfektions- og tekstilindustri samt modeindustri. Dertil kommer samlinger af tekstilhåndværk og dragter fra 1800- og 1900-tallet.

I den kommende permanente udstilling på Textilforum vil vi med udgangspunkt i fortællinger fra fortidens tekstile Midtjylland skabe et mødested i et autentisk fabriksanlæg, hvor en bred vifte af formidlingsformer giver de besøgende mulighed for at lege og lære, dvæle og diskutere. Målet er

at skabe nye fortællinger med udgangspunkt i det tøj, vi har på kroppen. Tøj binder os sammen på tværs af tid og rum og er på én og samme tid både lokalt og globalt. Formidlingen tager afsæt i den nyeste forskning og formidler sanseligt og nærværende igennem oplevelser og aktiviteter. Det sker i samarbejde med museets frivillige, modebranchen, designskolerne og kunsthvervet. Udstillingen spænder fra rensdyrjægerne ved Bølling Sø 12.000 f. Kr. til nutidens globale modeindustri og fortæller den lokale kulturhistorie om tekstil og beklædning som del af et internationalt netværk. Derfor tager den både udgangspunkt i museets samlinger fra forhistorie og nyere tid (se vedlagte prospekt bilag 6).

Formidlingen tager udgangspunkt i den nyeste forskning på området. Både museets egen og den, der er udført på andre museer og forskningsinstitutioner. Museet har gennem forskningsprojekter og undersøgelse af Hammerum-pigen oparbejdet og tilknyttet specialistviden om jernalderens tekstilproduktion og mode i samarbejde med Center for tekstilforskning og Konserveringscentret i Vejle. Ligeledes har museet gennem de seneste ti år foretaget undersøgelser og forskningsprojekter vedrørende tekstil- og beklædningsindustriens teknologi, kompetencer og design. Ligesom der vil blive trukket på aktuel forskning fra blandt andet Designmuseum Danmark og Industrimuseet i Horsens.

Herningsholm

Herningsholm, hvoraf der nu blot findes hovedhuset tilbage, blev etableret i 1579. I løbet af 1600-tallet blev det et omdrejningspunkt for produktion af uldvarer fra Midtjylland, som via internationale handelsnetværk, markeder og infrastruktur blev solgt i ind- og udland. Det har været et udstillingssted for Museum Midtjylland siden 1980, hvor det blev indrettet som Blichermuseum. Hertil kommer skiftende mode- og kunstudstillinger samt en udstilling med landskabsmalerier. Permanente udstillinger findes og forberedes under hovedemnerne:

Herningsholm som centrum for førindustriel produktion og afsætning af uldvarer med hovedfokus den lokale, nationale og internationale rolle, som Herningsholm spillede for den gryende tekstilindustri. Udstillingen sætter midtjysk uldvareproduktion ind i et netværk af fælleseuropæiske strømninger for forbedring af uldkvalitet, europæisk samhandel og godsernes rolle som lokalt magt- og administrationscentrum i feudalsamfundet.

St. St. Blicherudstillingen videreudvikles med fokus på samspillet mellem tekstilproduktion og hedeegnens traditioner for sange og fortællinger. Udstillingen fokuserer på St. St. Blichers inspiration i de folkelige fortællinger og traditioner, og hvordan de blev omsat til et moderne sprog gennem digte og noveller i første halvdel af 1800-tallet.

Frilandsmuseet

Frilandsmuseet blev oprettet i 1904 som en del af det daværende Herning Museum. Det viser hedebrugets bygningskultur fra 1800-tallet og fremefter, dels gennem rekonstruktioner, dels gennem originale bygninger, der er overflyttet til stedet. Sideløbende med den formidling, der knytter sig til håndværket og bygningerne, vil der i fremtiden fokuseres kraftigere på hedebruget som omdrejningspunkt for produktion af uldvarer. Det sker gennem en videreførelse og udvikling af de events og arrangementer, der nu gennemføres på Frilandsmuseet. Så disse fokuseres på strikkehåndværket, bindestuelivet og kræmmermentalitet.

I forbindelse med den tidligere Herning Museum findes fortsat to mindre udstillinger om folkemindesamleren Evald Tang Kristensen og besættelsestiden. Dertil kommer de to

dukkeæskeserier af Inge Aagaard Faurtoft med Jens Nielsens bondegård. Disse vil være ubemandede udstillinger, som vises som en del af Historiens Hus, som det tidligere Herning Museum transformeres til i Herning Kommunes regi.

4.5.3 Digital formidling

Museet vil arbejde på en mere ensartet og proaktiv tilstedeværelse på internettet.

Museets hjemmeside skal opdateres, så den lever op til de bedste standarder og sikrer nem adgang til museets viden og personale. Den skal i videst mulig udstrækning inddrages i formidlingen, så den udnytter museets potentialer for at komme i kontakt med brugerne.

Ligeledes arbejder museet på at være til stede og indgå i relevante debatter på de sociale medier. Det gælder både udvikling af de platforme, hvor museet allerede er tilstede, samt arbejdet på at gøre museet til en synlig del af relevante allerede-eksisterende netværk og fora.

Der vil blive arbejdet på at udbrede brugen af Digitale tråde til andre museer, samt arbejde med en bredere inddragelse af borgerne i udviklingen af denne platform.

Museet holder sig løbende orienteret om udviklingen inden for nye medier ved at deltage i kurser. Særligt i forbindelse med MMex, Meaning Making Experience, som er etableret af Midtjyske Museers Udviklingsråd og har opbakning fra Region Midtjylland og Kulturstyrelsen.

4.5.4 Samarbejder

Museet ser sin formidling som en del af kommunernes samlede formidlingsbillede. I løbet af de senere år er der gennemført flere samarbejdsprojekter med en række andre kulturinstitutioner og med foreninger omkring skabelsen af fælles kulturtilbud. Som eksempel kan nævnes et projekt under Rethink Kulturturisme, Aarhus 2017, hvor mere end 10 kulturinstitutioner, erhvervslivet og turistbranchen arbejder sammen om at skabe kvalitetstilbud til erhvervsgæster i det midtjyske område. Også i fremtiden vil der fortsat blive arbejdet på fælles projekter.

4.5.5 PR og synlighed

Museet markedsfører primært sine arrangementer og tilbud gennem museets hjemmeside, udsendelse af pressemeddelelse, sociale medier, ophængning af plakater og omdeling af flyers samt ved annoncering i trykte medier. Museet trykker og distribuerer alle arrangementer i et program, der udsendes halv- eller helårligt. Desuden markedsføres arrangementer gennem samarbejdspartnere som Kultursamarbejdet Midt- og Vestjylland, på infoskærme på biblioteket og indfaldsvejene til Herning, via nationale annonceringsværktøjer som Kultunaut mv.

Museet ønsker at styrke sin synlighed gennem pressedækning. Der arbejdes på større synlighed gennem større samarbejde med turisterhvervet. Museet vil i de kommende år få udarbejdet en samlet strategi for markedsføring og kommunikation.

4.5.6 Skoler og uddannelsessteder

Vi vil arbejde frem mod at blive en integreret del af undervisningen fra før-skole til gymnasiale uddannelser og samt uddannelsesinstitutioner.

Museets tilbud til skoler og uddannelsessteder omfatter undervisningsforløb, som kan finde sted hjemme i klassen og på museet, foredrag, online formidlingstilbud, klassekasser og naturskoleformidling. Endvidere inddrages elever og studerende i museets hverdag gennem innovationsforløb, fælles udstillingsprojekter og gennem arbejde med museets samlinger.

Der arbejdes på at øge undervisnings- og uddannelsessektorens kendskabet til museets undervisningstilbud gennem en revitalisering af museets eksisterende undervisningstilbud, og desuden ved at stille faciliteter til rådighed for lærermøder og sende museets ansatte ud på skolerne til lærermøder og andre arrangementer. Endvidere arbejdes der frem mod at skabe en årlig oversigt over tilbuddene til skoler og uddannelsesinstitutioner, som kan sendes ud og en opdatering af museets tilstedeværelse på digitale undervisningsplatforme, herunder Uni-C og SkoleTube.

Revitalisering af museets eksisterende tilbud omfatter en videreførelse af museets emnekasser, herunder arbejdet med emnekasserne om Hammerum-pigen, som i øjeblikket er under udarbejdelse. Emnekasserne distribueres gennem Center For Undervisning. Endvidere omfatter det en opdatering af museets digitale formidlingsprojekter, herunder E-museum. Samt en formaliseret ramme for forløbet om designprocesser.

Fokus vil i de kommende fem år være på at udvikle samarbejdet med de gymnasiale uddannelser, bl.a. gennem Intrade, som museet er medlem af. Der er øget kontakt med Herning Gymnasium, som forventes at føre til tættere samarbejde omkring særlig historieundervisning og innovationsforløb.

Museum Midtjylland indgår endvidere i Herning Kommunes forsøgsordning, hvor en bus bringer elever fra områdets skoler til museet.

Museet har i tråd med specialiseringen i tekstil og beklædning oparbejdet og vil i den kommende periode øge sit samarbejde med mode- og designuddannelserne. Der er indgået skriftlige samarbejdsaftaler med Via Design og Designskolen Kolding. Museet bidrager blandt andet med foredrag til Via Design introforløb for nye studerende. Endvidere stilles museets samlinger og udstillingsfaciliteter til rådighed i forbindelse med undervisningsforløb på museet.

Museet er endvidere i færd med at oparbejde en ny frivilligruppe af design-, mode- og tekstilentusiaster med henblik på at skabe et ungt og attraktivt netværk for fælles workshops og inspiration. Gruppen har fået navnet Salon TEX.

Der inddrages i videst mulig omfang praktikanter fra folkeskole og uddannelsesinstitutioner i museets arbejde.

4.5.7 Publikationer

Museet indgår jævnligt i publikation fra populærvideenskabelige skrifter til fagfællebedømte tidsskrifter. De fagfællebedømte artikler er beskrevet i publikationslisten side 37.

Årbogen Midtjyske fortællinger er en samlet publikation, der udgives årligt med henblik på at afspejle hele Museum Midtjyllands arbejdsområde. Der er tale om en udgivelse, hvori der dels formidles museets aktiviteter og dagligdag eksempelvis artikler om museets frivillige eller væsentlige formidlingsbegivenheder, dels resultater af museets undersøgelser og forskning. Der er tale om en lettilgængelig publikation med en vis faglig tyngde.

Lokalhistorisk Arkiv ved Vester Palsgaard Skovmuseum formidles fremover yderligere ved udgivelsen af et skrift med titlen "Fortællinger fra Højderyggen" med artikler af lokal relevans.

4.5.8 Evaluering og undersøgelser

Museum Midtjylland har delvist deltaget i de nationale brugerundersøgelser og har nu genoptaget dette med henblik på at bruge disse resultater i planlægningen af fremtidige aktiviteter.

Museet har gjort sig en række erfaringer med at inddrage brugerne i udviklingen af nye formidlingsformer. Ved udviklingen af Digitale Tråde indgik et panel af bruger i hele forløbet. I forbindelsen med etableringen af en ny permanent udstilling på Textilforum har museet foretaget en kvalitativ undersøgelse af museet brugere og potentielle brugere. Endvidere har en række gymnasieklasser gennemgået et innovationsforløb med den nye udstilling som case.

Erfaringerne med at inddrage brugerne i udviklingsprocessen vil fremadrettet blive brugt som redskaber i opbygning af nye udstillingerne, events og aktiviteter.

4.5.9 Organisering

Museets formidling koordineres fremadrettet af museets formidlingsansvarlige. Det er en funktion, der går på tværs af museets afdelinger. Den formidlingsansvarlige har ansvar for den overordnede planlægning og tilrettelæggelse af museets formidlingsaktiviteter. Udførelse af formidlingsaktiviteterne er fordelt mellem hhv. nyere tid i Ikast-Brande Kommune og nyere tid i Herning Kommune. Mens museets arkæologiske afdeling har ansvaret for formidlingen af forhistorien på alle relevante udstillingssteder.

4.5.10 Kvalifikation

Museets personale deltager løbende i kurser, møder mv. med henblik på at opkvalificere museets formidlingstilbud samt holde museet orienteret om aktuelle tendenser. Blandt andet igennem deltagelse i ODM's formidlingsseminar og kurser i forbindelse med Kultursamarbejdet i Midt- og Vestjylland, Midtjyske Museers Udviklingsråd herunder Interface og MMex.

5. Publikationsliste

2011 Publikationer

Fagfællebedømt og udgivet andetsteds

Arkæologi – Fastansat medarbejder

Constanze Rassmann: Identities overseas? The long barrows in Denmark and Britain. I: M. Furholt, Lüth, F. og J. Müller (red.) *Megaliths and Identities. Early Monuments and Neolithic Societies from the Atlantic to the Baltic. Frühe Monumentalität und soziale Differenzierung 1* (Dr. Rudolf Habelt GmbH, Bonn) 167-176. ISBN 978-3-7749-3745-1

Ikke fagfællebedømt

Arkæologi – fastansat medarbejdere

Lone Ritchie Andersen, Helle Holm Hansen og Astrid Skou Hansen: "Næstholt II – et lille depotfund med bronzealderflint. Museum Midtjylland." *Midtjyske fortællinger* 2011, 81-86.

Tinna Møbjerg: Ældre stenalder – en glemt periode i dansk arkæologi? *Midtjyske fortællinger* 2011, 57-80.

Martin Winther Olesen: 26.287 stolpehuller. En nu bopladsudgravning fra yngre jernalder ved Ørskovvej i Snebjerg. *Midtjyske fortællinger* 2011, 127-140.

Vibeke Juul Pedersen: Et glimt af "det gamle Hodsager". *Midtjyske fortællinger* 2011, 119-126.

Hans Rostholm: Arkæologisk virksomhed. *Midtjyske fortællinger* 2011, 49-56.

Hans Rostholm: Nyt om Hammerum-pigen. Naturvidenskabelige undersøgelser i 2010 og 2011. *Midtjyske fortællinger* 2011, 103-118.

ISSN 1901-2144

Nyere Tid

Bent Bang Larsen: Mellem husflid og tekstilindustri. Museum Midtjylland. *Midtjyske fortællinger* 2011, 17-28.

Charlotte Lindhardt: Landsbylauget ved Herning Museum. Museum Midtjylland. *Midtjyske fortællinger* 2011, 7-16.

Charlotte Lindhardt: R. CHRISTIANSEN, rådgivende ingeniør i Midtjylland. Museum Midtjylland. *Midtjyske fortællinger* 2011, 33-48.

ISSN 1901-2144

Kristine Holm-Jensen: Hur lär man sig teknik? Textilindustrins kulturarv – maskiner og människor. Seminarrapport, Borås 2012.

Kristine Holm-Jensen: "Hvor trådene knyttes - Textilforum som mødested for industrialismens tøj, tekstilerhverv og den industrielle kulturarv", I: Hoberg et. al. (red.): *Snit. Industrialismens tøj i Danmark*. Museum Tusculanums Forlag.

ISBN 978-87-635-3107-8

Skriftlig populærvidenskabelig formidling

Nyere Tid – fastansat medarbejdere

Charlotte Lindhardt: Portræt af en historiefortæller, Kunststykket. Artikel i Herning Folkeblad 3.9.2011.

Charlotte Lindhardt: Ane Maries hus på heden – det simple liv som kunst, Kunststykket. Artikel i Herning Folkeblad 5.11.2011.

Projektansat

Sille Radoor Larsen: Miraklet på heden. Axel Hansens scrapbog : en fortælling om tekstil- og beklædningsindustrien i Midtjylland ca. 1950-1975. ISBN: 9788787014014

Rapporter

Nyere Tid – fastansat medarbejdere

Kristine Holm-Jensen: Tavs viden i midtjysk trikotageindustri 1950 til 1990. Rapport udarbejdet i forbindelse med forskningsprojekt udført på baggrund af bevilling fra Rådighedssummen 2010. Journalnr. 2009-7.40.01/65701-001. Projektitel: En undersøgelse af de tillærte teknikeres betydning for forandringer i dansk trikotageindustri 1950-80

Projektansat

Sille Radoor Larsen: Tekstilbyen Herning. Introduktion til tekstil- og beklædningsindustriens kulturmiljøer i Herning, Hammerum og Birk. Rapport over projektet: "Kortlægning af tekstil- og beklædningsindustriens kulturarv i Herning." Museum Midtjylland & Herning Kommune 2011. Projekt støttet af kulturstyrelsen. Journalnr. 2020.7.20.00-0004

Anmeldelser

Charlotte Lindhardt: Løvendal. Ludvig XV's danske General (med Christian Lindhardt). Anmeldelse i Personalhistorisk Tidsskrift 2011:2.

Charlotte Lindhardt: Slægten von Brockdorff. De første 500 år i Slesvig-Holsten. Anmeldelse i Personalhistorisk Tidsskrift 2011:2.

Charlotte Lindhardt: Søren Norby – en handlingens mand på Christian 2.s tid. Anmeldelse i Personalhistorisk Tidsskrift 2011:1.

Charlotte Lindhardt: Slægten von Hagen i Angel. Anmeldelse i Personalhistorisk Tidsskrift 2011:1.

Charlotte Lindhardt: AF FARENS SVÆLG fremblomstrer PRIIS OG LÖN. En beretning om brave redningsmænd og -kvinder. Anmeldelse i Personalhistorisk Tidsskrift 2011:1.

2012 Publikationer

Fagfællebedømte artikler og udgivet andetsteds

Tinna Møbjerg 2012: Dværgebakke I - A Danish Mesolithic site with activity areas for children? I: . M.J.L.Th. Niekus, M. Street & Th. Terberger (red.) A mind set on flint. Studies in Honour of Dick Stapert (Barkhuis, Groningen) 393-400.
ISBN-nummer 9789491431012

Hans Rostholm 2012: Hammerum-pigen En grav med tre tekstiler fra ca. 200 e. Kr. Dragtjournalen årgang 6 nr. 8. s. 4-15. ISSN: 1904-6251

Ikke fagfællebedømt

Nyere Tid – fastansat medarbejdere

Kitt Boding-Jensen: Digitale Tråde over Landskabet. Brugere som medudviklere af nyt formidlingstiltag. Midtjyske fortællinger 2012, 39-48.

Kristine Holm-Jensen: Textilforums frivillige. Midtjyske fortællinger 2012, 13-14.

Kristine Holm-Jensen: Davs Strik! Midtjyske fortællinger 2012, 15-18.

Kristine Holm-Jensen: Mænd og maskiner. Midtjyske fortællinger 2012, 19-26.

Kristine Holm-Jensen: Gammelt guld. Midtjyske fortællinger 2012, 27-30.

Charlotte Lindhardt: To år med Landsbylauget, Midtjyske Fortællinger 2012, 7-12.

Charlotte Lindhardt: Herningånden – Vækst & Innovation. Særudstilling i anledning af Hernings 100 års købstadsjubilæum, Midtjyske Fortællinger 2012, 31-38.

ISSN 1901-2144

Arkæologi – fastansat medarbejdere

Tinna Møbjerg: Kvindeliv omkring Kristi fødsel – rekonstruktion af tre jernalderdragter. Midtjyske fortællinger 2012, 115-118.

Martin Winther Olesen: Midtjysk jernudvinding i yngre jernalder. Midtjyske fortællinger 2012, 119-134.

Vibeke Juul Pedersen: Skovby fra oldtid til nutid. Midtjyske fortællinger 2012, 71-86.

Hans Rostholm: Arkæologisk virksomhed. Midtjyske fortællinger 2012, 49-58.

ISSN 1901-2144

Skriftlig populærvideenskabelig formidling

Nyere Tid – fastansat medarbejdere

Astrid Bjerg Caspersen: Retrokoncepter – værktøjer til produktudvikling og storytelling. Undervisningshæfte på baggrund af projekt med deltagelse af Textilforum, Innovationsnetværket for livsstil, bolig og beklædning, Moving Minds, Center for Tekstilforskning, Georg Jensen Damask, Haugland Collection, Skriver Collection, Lene Bjerre Design og Danish Art Weaving.

Kristine Holm-Jensen: "Renlighed er en Dyd", Kunststykket Herning Folkeblad, 20.5.2012

Kristine Holm-Jensen: "Et lille, tungt mirakel", Kunststykket Herning Folkeblad, 11.8.2012

Kristine Holm-Jensen: Fra klods om benet til hjertebarn, Kunststykket Herning Folkeblad, 13.10.2012

Kristine Holm-Jensen: Spinlondrømme, Kunststykket Herning Folkeblad, 15.12.2012

Charlotte Lindhardt: Minder om Besættelsen, Kunststykket i Herning Folkeblad 21.01.2012.

Charlotte Lindhardt: Minder om Besættelsen II, Kunststykket i Herning Folkeblad 17.03.2012.

Charlotte Lindhardt: Det forgangne - Sunds Mølle og den ukendte Søndergaard, Kunststykket i Herning Folkeblad 15.09.2012.

Charlotte Lindhardt: Værtshusfotografen fra "Landsbyen", Kunststykket i Herning Folkeblad 17.11.2012.

Søren Toftgaard Poulsen: Madam F.: Fuldstændig Kogebog for mindre Husholdninger. Museum Midtjylland 2012. (Genudgivelse redigeret af Søren Toftgaard Poulsen).

ISBN nummer 978-87-87014-29-8

Anmeldelser

Nyere Tid – fastansat medarbejdere

Kristine Holm-Jensen: Industrilandskabet omkring Danfoss. Anmeldelse i Sønderjyske Årbøger 2012.

Charlotte Lindhardt: Trangen til vækst. Danske erhvervsledere 1870-2010, Anmeldelse i Personalhistorisk Tidsskrift 2012.2, 252-254.

Charlotte Lindhardt: De forsvundne – Hedens sidste fortællere, Anmeldelse i Personalhistorisk Tidsskrift 2012.2, 251-252.

Charlotte Lindhardt: Hypnosemorderen – Dobbeltmennesket Palle Hardrup, Anmeldelse i Personalhistorisk Tidsskrift 2012.2, 239-240.

2013 Publikationer

Fagfællebedømt

Nyere Tid – fastansat medarbejder

BFI-nr. 9

Kristine Holm-Jensen: Tillært viden i trikotageindustrien. Erhvervshistorisk årbog Årg. 62, Nr. 1 (2013), 57-76.

Online-ISSN: 2245-1447

Ikke fagfællebedømt

Nyere Tid – fastansat medarbejdere

Charlotte Lindhardt: Herningånden – Vækst & Innovation. En særudstilling i anledning af Hernings 100 års købstadsjubilæum, Danske Museer 2013:5.

Charlotte Lindhardt: Årets gang i Landsbylauget. Midtjyske Fortællinger 2013, 7-14.

Charlotte Lindhardt: Hielmcrones adelspatent fra 1757. Midtjyske Fortællinger 2013, 41-44.

Kristine Holm-Jensen: Tekstillauget på Textilforum. Midtjyske Fortællinger 2013, 15-20.

Kristine Holm-Jensen: Syerskernes Herning 100. Midtjyske Fortællinger 2013, 21-26.

Kristine Holm-Jensen: To generationer med hang til nål og tråd. Midtjyske Fortællinger 2013, 27- 34.

Brit Vestergaard: Da Nørre Snede Mølle emigrerede til USA. Midtjyske Fortællinger 2013, 35-40.

ISSN 1901-2144

Jette Bækgaard og Søren Toftgaard Poulsen: Nymindegab maleren Carl Trier Aagaard. Trykt på Godsbanen Grafisk, Aarhus. 42 sider. ISBN 978-870-1430-0

Tinna Møbjerg: Redaktionskomite: Herning 100 år som købstad. Skrevet af Kurt H. Jørgensen og Flemming Larsen 2013. ISBN 978-87-995741-0-0

Arkæologi – fastansat medarbejdere

Tinna Møbjerg: Kvindeliv omkring Kristi fødsel – en føljeton. Midtjyske Fortællinger 2013, 85-90.

Martin Winther Olesen: Nøvlingholm – et helt specielt kulturlandskab med både grave og bopladser. Midtjyske Fortællinger 2013, 91- 111.

Vibeke Juul Pedersen: Udstilling i nye rammer – Oldtidsfund fra Nørre Snede, Ejstrup og Klovborg sogne. Midtjyske Fortællinger 2013, 45-58.

Hans Rostholm: Helleristninger – en sjælden fundgruppe på Herning-egnen. Midtjyske Fortællinger 2013, 59-84.

ISSN 1901-2144

Skriftlig populærvideenskabelig formidling

Nyere Tid – fastansat medarbejdere

Kristine Holm-Jensen: Et opsigelsesbrev fra tekstilindustrien, Kunststykket, Herning Folkeblad, 30. marts 2013

Kristine Holm-Jensen: Fart og optimisme, Kunststykket, Herning Folkeblad, 2. februar 2013

Kristine Holm-Jensen: Sirlige sting i en ny tid, Kunststykket, Herning Folkeblad, 25. maj 2013

Charlotte Lindhardt: En virksomhed forsvinder - Herning Beholderfabrik 1959-2013, Kunststykket i Herning Folkeblad 15.06.2013.

Charlotte Lindhardt: Hvad er Herningånden? Artikel i Herning Folkeblad 20.03.2013.

Charlotte Lindhardt: Vitta Theresa – symbolet på Herningånden, Kunststykket i Herning Folkeblad 20.04.2013.

Tinna Møbjerg: Nye initiativer på Museum Midtjylland. Artikel i Museumsformidlernes magasin MID nr 28.

Tinna Møbjerg: Smukke røde og blå kjoler var jernalderens mode. Jysk projekt genskaber tre kvinde-dragter fra tiden omkring Kristi fødsel. Artikel til bladet Håndværk og design 201.

Anmeldelser

Charlotte Lindhardt: Tang Kristensen og tidlig feltforskning i Danmark. National etnografi og folkløse 1850-1920. Boganmeldelse i Herning Folkeblad 03.08.2013 samt Personalhistorisk Tidsskrift 2013.

Kristine Holm-Jensen: Beklædningsindustriens møde med globaliseringen. Anmeldelse i Dragtjournalen Årgang 7 Nr. 10 2013.

Kristine Holm-Jensen: Dansk på mode! Anmeldelse i Dragtjournalen Årgang 7 Nr. 9 2013.

2014 Publikationer

Fagfællebedømte artikler

BFI-nr: 948

Kristine Holm-Jensen: Sidemand og mester - læring i trikotageindustrien. I: Smedens Rum VII, Mester eller Lærling – Arkæologiske Skrifter 12, 2014.

BFI-nr: 108181

Lone Ritchie Andersen og Tinna Møbjerg: Digital Threads across the Landscape” – a smartphone application co-developed by users. I: Social Media and Archaeological Communication. Archäologische Informationen 36 (2013) 43-55.

Ikke fagfællebedømt

Nyere Tid – fastansat medarbejdere

Emilie Svarer Bai Andersen: TEX 11 Designprocesser. Midtjyske fortællinger 2014, 25-30.

Kristine Holm-Jensen: Sportstøj og specialisering i Midtjylland. Midtjyske fortællinger 2014, 11-16.

Brit Vestergaard: Den danske folkeskole i 200 år set med lokale øjne. Midtjyske fortællinger 2014, 47-52.

Projektansat medarbejder

Henk Boer: Stillingerne ved Aulum. Midtjyske fortællinger 2014, 17-24.

Arkæologi – fastansat medarbejder

Constanze Rassmann: Redaktør (sammen med Samantha Reiter, Heide W. Nørgaard, Zsafia Kölcze): Rooted in Movement. Aspects of Mobility in Bronze Age Europe.

Constanze Rassmann: Introduction. Should I stay or should I go. I: Rooted in Movement. Aspects of Mobility in Bronze Age Europe (Jutland Archaeological Society, Højbjerg) 11-14.

ISBN nummer: 978-87-88415-88-9

Mikkel Fuglsang: Geomagnetik. Midtjyske fortællinger 2014, 85-88.

Tinna Møbjerg: Midtjyske kulturpakker til erhvervsturister. Midtjyske fortællinger 2014, 7-10.

Martin Winther Olesen og Jonas Helt: Skal vi ikke bare tage motorvejen til Holstebro. Midtjyske fortællinger 2014, 89-112.

Keith Pinto og Anne Mette Poulsen: Et vindue til forhistorisk træarbejde. Midtjyske fortællinger 2014, 73-84.

Constanze Rassmann: Arkæologisk virksomhed. Midtjyske fortællinger 2014, 67-72.

Skriftlig populærvideenskabelig formidling

Arkæologi – fastansat medarbejder

Constanze Rassmann: Sammen med Lise Frost: Ottekantsværd. I: Skalk 2014 (3).

2015 Publikationer

Ikke fagfællebedømt

Nyere Tid – fastansat medarbejder

Kristine Holm-Jensen: Carite og Gymnastikdragtens dronning I: Dragtjournalen årg. 9, nr. 13, 2015, 43-51.

Anmeldelser

Nyere Tid – fastansat medarbejder

Kristine Holm-Jensen: Den lille pige med iskagen. Marshallplan, produktivitet og amerikanisering, I: Dragtjournalen årg. 9, nr. 13, 2015

In Press

Fagfællebedømt

Arkæologi – fastansat medarbejdere

BFI-nr: 38923

Martin Winther Olesen: Iron Smelting in Late Iron Age in Midtjylland, Denmark. I: Skrifter. Det kongelige Norske Videnskabers Selskab. Transactions of the Royal Norwegian society of Sciences and Letters.

Fagfællebedømt og udgivet andesteds

Arkæologi – fastansat medarbejdere

Lone R. Andersen og T. Møbjerg: *Early Mesolithic Settlements at Lake Bølling, Central Jutland, Denmark*. Artikel til den kommende conferencepublikation fra "Meso 2010 – the Eighth International Conference on the Mesolithic in Europe".

Søren T. M. Christensen: The Mesolithic inland settlement of Jutland. (Artikel skrevet i forbindelse med seminaret "Problems in Palaeolithic and Mesolithic Research" afholdt til ære for Erik Brinch Petersen, 30. maj til 1. juni 2013.)

Søren T. M. Christensen: Nye brikker til forståelsen af vikingetidens rituelle praksis (Død og begravet – i vikingetiden, udkommer 26. februar 2016).

Vibeke Juul Pedersen: De toskibede huse fra neolitikum og tidlig bronzealder i Museum Midtjyllands arbejdsområde. (Redigeret af Kroppedal Museum m.fl.)

Fem artikler af henholdsvis Martin Winther Olesen og Vibeke Juul Pedersen i Hulbæltebogen red. Per Ole Rindel og Palle Eriksen.

Ikke fagfællebedømt

Nyere Tid – fastansat medarbejder

Kristine Holm-Jensen: Eibi Kjoler I: Herning-Bogen 2015, Historisk Forening for Herning Kommune

Indsendt til fagfællebedømmelse

Kristine Holm-Jensen: Specialized in sportswear i "Fashion Practice: Design, Creative Process and the Fashion Industry", Bloomsbury Journals.

6. Puljer og netværk

Tinna Møbjerg: fungerer som sekretær for Museum Midtjyllands styrelse og er bisidder i bestyrelsen for Fonden for Blichermuseet på Herningsholm, formand for fonden for den selvejende institution Textilforum herunder ejendomsselskabet Textilforum. Deltager løbende i kommunens kulturledermøder, i regionens møder i forbindelse med Midtjyske museers udviklingsråd samt Museernes samvirke og er medlem af Folkeuniversitetets Herning-komite, medlem af bestyrelsen for Søby Brunkulsmuseum

Desuden sidder hun i bestyrelsen for Konserveringscenter Vest, MMEx, Intrface samt i styregruppen og forretningsudvalget for Middelalderborge i Region Midtjylland. Frem til august 2013 var hun medlem af Skandinavisk Museumsforbunds danske arbejdsgruppe (formand).

Siden 2010 udpeget som censor for de arkæologiske fag ved universiteterne. Hun er medlem af Kulturstyrelsens strategigruppe vedr. ældre stenalder. I 2013 blev hun udpeget af Kulturstyrelsen til at være med i følgegruppen for de arkæologiske undersøgelser af submarine bopladser ved Hjarnø og i de store arkæologiske undersøgelser i forbindelse med Femern Bælt. Derudover deltager hun i det internationale netværk: Stone Age bog site workgroup, hvor der arbejdes på at skaffe midler til ph.d.-stipendier under programmet Marie Curie i samarbejde med Ulla Schaltz, Museum Lolland Falster, Gytis Piliciauskus, Historisk Institut, Litauen; Harald Lübke, Center for Baltisk og Skandinavisk Arkæologi, Slesvig; Lars Larsson, Lund Universitet; Nicky Milner, York Universitet; Satu Koivisto, Helsinki Universitet, Valdis Berzins, Letlands Universitet.

Ester Nielsen: deltager i netværk vedrørende administration med de øvrige museer i den østlige del af Region Midtjylland.

Kristine Holm-Jensen: medlem af Dragtjournaludvalget under Dragtjournalen – Tidsskrift udgivet af den Danske Dragt- og Tekstilpulje. Medlem af Dragt- og Tekstilpuljen. Medlem af Industri- og Håndværkspuljen. Sidder i Formidlernetværket i Herning Kommune. Medlem af MOKO, Modekonsortiet, dansk platform for modeforskning.

Jesper Meyer Christensen: medlem af Industri- og Håndværkspuljen. Sidder i formidlernetværket i Herning Kommune. Tilknyttet projektet *Region Midtjylland som herregårdslandskab* (projekt under Dansk Center for Herregårdsforskning)

Emilie Svarer Bai Andersen: Medlem af Dragt- og Tekstilpuljen

Søren Toftgaard Poulsen: repræsenterer museet i landbrugspuljen, havepuljen og industripuljen og medlem af bestyrelsen for Vildbjerg gamle Smedje, sekretær for Klosterlund Museumsforening og støtteforeningen Vester Palsgaard Skovmuseum.

Brit Vestergaard: repræsenterer museet i den kulturhistoriske madpulje.

Constanze Rassmann deltager i Formidlernetværk Herning, i netværk Geofysik og bronzealdernetværket. Udpeget af Kulturstyrelsen til bronzealderstrategigruppen.

Martin Winther Olesen: deltager i netværk vedr. jernudvinding ved Funder Å samt i forskningsnetværket "Smedens Rum" vedr. jernudvinding, smedjer og jernhåndtering i ældre og yngre jernalder, og er medlem af nedværkets styregruppe. Medlem af Grønt Råd i Herning Kommune.

Lone Ritchie Andersen: er med i to internationale arbejdsgrupper. Stone Age bog site workgroup og Lithic Scatters (Santander/Helsinki). Hun har desuden ansvaret for kontakten med de øvrige museer og Alexandra Instituttet omkring videreudviklingen af Digitale Tråde over Landskabet.

Søren Timm Christensen: deltager i netværk "Køkkenmøddinggruppen" og ældre stenaldernetværket.

Hans Rostholm: repræsenterer museet i forretningsudvalget for Kulturelt Samråd Herning, medlem af samrådets arbejdsudvalg vedr. Liv. i Sdr. Anlæg og Klassisk Musikfestival (KMF 336), bestyrelsesmedlem i musikforeningen Dacapo.

Museum Midtjylland er medlem af Textilforeningen og her har Tinna Møbjerg, Kristine Holm-Jensen og Jesper Meyer Christensen deltaget i flere virksomhedsbesøg.

Museum Midtjylland arbejder med at etablere et netværk for Textilmuseer blandt andre: MIAT i Gent, Textil Museet i Tilburg, MOSI i Manchester, Textilindustri Museet i Tampera, Textilmuseet i Boras og Museum für Frühindustrialisierung i Wuppertal. Første netværksmøde vil finde sted i slutningen af januar 2016.

Samarbejdsaftaler:

Nyere Tid

Museet indgår i et samarbejde med gymnasier omkring udviklingen af formidling for ungdomsuddannelserne. Dette både under Intrface men også direkte med de enkelte gymnasier i lokalområdet.

Der er indgået en samarbejdsaftale med Designskolen Kolding og Via Design (TEKO) omkring udstillinger og undervisning samt praktikpladser for de studerende.

Museet deltager i Herning Kommunes forsøgsordning omkring gratis bus fra skolen til kulturinstitutionerne: **Kulturbussen.**

Der er indledt et samarbejde med Lær Dansk og Dansk Flygtningehjælp omkring integration af ikke etniske danskere om udarbejdning af udstillinger på Textilforum

Der er indgået en samarbejdsaftale med Viborg Museum og Kartoffeltysker foreningen om at skaffe midler til en genopførelse af kartoffeltyskerladen fra Sandkærgårde

Arkæologi

Sammen med Felix Riede, Institut for Kultur og Samfund - Forhistorisk Arkæologi, Århus Universitet. Mikkel Sørensen, Saxo-Instituttet – Arkæologi, Københavns Universitet og Julia Goldhammer, Niedersächsisches Institut für historische Küstenforschung, Wilhelmshaven: Den mesolitiske indlandsbebyggelse.

Sammen CTR, Museum Silkeborg, Museet for Varde By og Omegn, Sagnlandet Lejre og Konserveringscenter Vejle: Kvindeliv omkring Kristi Fødsel

Sammen med de midtjyske museer arbejdes med borgprojektet og Jernalderprojekt "Sammen og hver for sig".

Sammen med Moesgård Museum arbejdes med "Isbjerg" - Geofysisk samarbejde og Arkæobotanik fra Mosebo – Publikation af en artikel

Sammen med Silkeborg Museum omkring Jernudvinding ved Funder Å

Sammen med Leiden Universitet (Economies of Destruction) arbejdes der på at skaffe yderligere midler til undersøgelse af Boest-Depotfund fra Bronzealder.

7. Bilagsliste

- Bilag 1: Personalehåndbog
- Bilag 2: Oversigt over modtagne tilskud fra private fonde i perioden 2009-2015 samt bevillinger til arkæologi i perioden 2005 til 2011
- Bilag 3: Rapport fra Mercuri Urval
- Bilag 4: Museum Midtjyllands vedtægter
- Bilag 5: Prospekt for Transformationen til Det nye Textilforum
- Bilag 6: Forretningsplan for Transformationen
- Bilag 7: Sponsormappe omkring Transformationen